

Evaluering av fagskolemeldingen

Første delrapport – status for implementering av tiltak i fagskolemeldingen

«Evaluering av fagskolemeldingen. første delrapport – status for implementering av tiltak i fagskolemeldingen»

Februar 2021

Rapporten er utarbeidet for Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen, 5892
Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1 Innledning	7
1.1 Bakgrunn	7
1.1.1 Om fagskolemeldingen	7
1.1.2 Om evalueringen	7
1.2 Metode og datagrunnlag	8
1.2.1 Dokumentanalyse	8
1.2.2 Intervju	8
1.2.3 Spørreundersøkelse	9
1.3 Leserveiledning	10
1.3.1 Rapportens oppbygging	11
2 Studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen	12
2.1 Innledning	12
2.2 Status for implementeringen av tiltak	12
2.3 Oppsummering og kommentarer knyttet til tiltakene	18
2.3.1 Samlet status for implementering av tiltakene	18
2.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene	19
3 Fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse	20
3.1 Innledning	20
3.2 Status for implementeringen av tiltak	20
3.3 Oppsummering og kommentarer til tiltakene	22
3.3.1 Samlet status for implementering av tiltakene	22
3.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene	23
4 Fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker	24
4.1 Innledning	24
4.2 Status for implementeringen av tiltak	24
4.3 Oppsummering og kommentarer knyttet til tiltakene	29
4.3.1 Samlet status for implementering av tiltakene	29
4.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene	29
5 Fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring	31
5.1 Innledning	31
5.2 Status for implementeringen av tiltak	31
5.3 Oppsummering og kommentarer knyttet til tiltakene	34
5.3.1 Samlet status for implementeringen av tiltakene	34
5.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene	34
6 Oppsummering og konklusjon	36
Referanser	38

Figurer

Figur 1: Fagskolens eierskap, rektorer og styreledere. Prosent. N= 64	10
Figur 2: Antall aktive studenter høsten 2020, rektorer og styreledere. Prosent. N=64	10

Tabeller

Tabell 1: Svar per respondentgruppe	9
Tabell 2: Status for tiltak knyttet til målsetningen om at studentene skal engasjere seg og lykkes i utdanningen	12
Tabell 3: Oppsummert status implementering. Studentene skal engasjere seg og lykkes i utdanningen	18
Tabell 4: Status for tiltak knyttet til målsetningen om fagmiljøenes kompetanse	20
Tabell 5: Oppsummert status implementering. Fagmiljøenes kompetanse	23
Tabell 6: Status for tiltak knyttet til målsetningen om utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker	24
Tabell 7: Oppsummert status implementering. Arbeidslivets behov og studentenes ønsker	29
Tabell 8: Status for tiltak knyttet til målsetningen om at fagskolene skal være godt organisert	31
Tabell 9: Oppsummert status implementering. Organisering	34
Tabell 10: Oppsummering av status for implementering av tiltakene i fagskolemeldingen	36

Forord

Dette er første delrapport i en evaluering av fagskolemeldingen (Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning*). Evalueringen gjennomføres av Deloitte på oppdrag fra Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku). Gjennom rapporten presenteres status for implementeringen av de 48 tiltakene som fremgår av fagskolemeldingen, og rapporten utgjør et viktig grunnlag for det videre evalueringsarbeidet. Evalueringsprosjektet startet opp i august 2020 og skal gå frem til desember 2022. I løpet av denne perioden vil det som del av evalueringen utarbeides ytterligere to rapporter; en delrapport om finansieringssystemet og en sluttrapport som omfatter en helhetlig gjennomgang og vurdering av måloppnåelse og virkninger av de iverksatte tiltakene.

Deloittes evalueringsteam har i denne første fasen bestått av Line M. Johansen (prosjektleder), Iver Fiksdal, Ingrid Kalsnes, Tor Sivertsen Prestegard og Annbjørg Ryssdal. Stein Ove Songstad er ansvarlig partner.

Vi ønsker å takke alle informanter som har bidratt med sin kunnskap om sektoren, og sine erfaringer og betraktninger i denne første fasen av evalueringen. Videre vil vi takke Diku for oppdraget og vår kontaktperson i Diku, Martin Paulsen, for god og konstruktiv dialog. Vi ser frem til det videre arbeidet med evalueringen.

Bergen, 1. februar 2021

Sammendrag

Om fagskolemeldingen og evalueringen

Det har de siste årene vært rettet økt oppmerksomhet mot fagskolesektoren fra nasjonale myndigheters side, og gjennom Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning* (også omtalt som *fagskolemeldingen*) foreslo regjeringen til sammen 48 tiltak som skal bidra til å styrke og videreutvikle fagskolesektoren. I innledningskapittelet i fagskolemeldingen fremgår det at

Regjeringens visjon er at fagskoleutdanningen på sikt skal være mer attraktiv, ha flere studenter, større fagmiljøer og at fagskolesektoren som helhet skal være mer synlig og mer ettertraktet i arbeidslivet.¹

I fagskolemeldingen utdypes også regjeringens mål og ambisjoner for fagskolene gjennom fire hovedmålsetninger, og de 48 tiltakene i meldingen er knyttet opp mot disse målsetningene.

Deloitte gjennomfører en evaluering av fagskolemeldingen på oppdrag fra Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku). Evalueringen er et flerårig oppdrag som går fra august 2020 til desember 2022. Denne første delrapporten i forbindelse med evalueringen gir en oversikt over status for implementeringen av de 48 tiltakene som går frem av fagskolemeldingen, per januar 2021.

Status for implementeringen av tiltakene

Mange tiltak henviser til konkrete aktiviteter som skal gjennomføres (for eksempel endringer i regelverk eller gjennomføring av en kandidatundersøkelse). Andre tiltak henviser til målsetninger og prosesser mer enn til aktiviteter (for eksempel styrking av kunnskap og informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester, og tilrettelegging for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning). Når det gjelder gjennomgangen av status for implementering av tiltakene, og hvorvidt de vurderes som gjennomført, under arbeid eller ikke fulgt opp, er det viktig å presisere at det ikke nødvendigvis er slik at *målene* med tiltakene er oppnådd selv om *aktiviteter* som fremgår av tiltakene er gjennomført. Gjennomføringen av aktivitetene, for eksempel i form av endringer i regelverk eller gjennomføring av undersøkelser for å styrke kunnskapsgrunnlaget, kan likevel være et viktig steg på veien og viktige forutsetninger for den videre utviklingen. Nedenfor kommenteres kort status for implementeringen av tiltakene som er knyttet til hver av de fire hovedmålsetningene i fagskolemeldingen.

Studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen

19 av tiltakene i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen. Et av tiltakene handler om å gi fagskolene en betinget rett til medlemskap i studentsamskipnad. Videre er det flere tiltak som handler om å bedre kunnskapsgrunnlaget når det gjelder fagskolestudentenes levekår og læringsmiljø, og en rekke tiltak som er knyttet opp mot opptak, tydeligere føringer for realkompetansevurderinger, og overgangsordninger mellom fagskoler og universiteter og høyskoler. Også forslaget om å gå over til å bruke betegnelsen *studiepoeng* i stedet for *fagskolepoeng* er et tiltak som er knyttet opp mot dette målet.

Undersøkelsene som er gjennomført, viser at de fleste av tiltakene som inngår under denne hovedmålsetningen enten er gjennomført eller i ferd med å bli iverksatt. Det er imidlertid også enkelte unntak, og på enkelte områder har det av ulike årsaker tatt tid å komme i gang med videre arbeid. Det er særlig tiltak som omhandler overgangsordninger som fremdeles er under arbeid eller som ikke har blitt fulgt opp.

Lovendringen som innebærer at fagskoleutdanning gir studiepoeng, ikke fagskolepoeng, blir i intervjuene som er gjennomført gjennomgående vist til som et av de viktigste bidragene i fagskolemeldingen, med tanke på å heve statusen for fagskoleutdanning og for å synlig- og tydeliggjøre fagskole som et høyere yrkesfaglig utdanningsnivå. Samtidig er det mange intervjuede som peker på at det fremdeles er et stort forbedringspotensial når det gjelder overgangsordninger mellom fagskoler og universiteter og høyskoler.

¹ Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning*. Side 7.

Fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse

Til sammen syv av tiltakene i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse. Blant tiltakene er det tiltak for å få bedre oversikt over fagskoleansattes kompetanse og tiltak for å styrke den pedagogiske kompetansen. I tillegg foreslås ordninger som kan fungere som insentiver for kvalitetsutvikling i fagskolene, i form av opprettelse av en kvalitetspris og etablering av søkbare utviklingsmidler.

Undersøkelsene som er gjennomført viser at tiltakene knyttet til kompetanse i all hovedsak er gjennomført. Det eneste unntaket er et tiltaket som dreier seg om informasjon om fagskoleansattes kvalifikasjoner. Mange av respondentene i sektoren peker på at tiltakene knyttet til kartlegging av kompetansebehov og heving av den pedagogiske kompetansen i sektoren er viktige. Både når det gjelder kvalitetsprisen og de søkbare utviklingsmidlene, kommer det imidlertid frem varierende synspunkter på hvor godt ordningene fungerer som insentiver for kvalitetsutvikling i fagskolene.

Fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker

Tolv av tiltakene i fagskolemeldingen er knyttet til målsetningen om at fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker. En betydelig andel av de tolv tiltakene handler om å sikre et bedre kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av sektoren, med både involvering av studenter og arbeidsliv. Videre er det flere tiltak som er rettet mot å heve statusen og styrke kunnskapen om fagskoleutdanning, samt tiltak rettet mot å åpne for spesifikke opptakskrav som grunnlag for å heve kvaliteten på utdanningen.

Undersøkelsene som er gjennomført viser at mange av tiltakene er gjennomført, men det er også flere tiltak som er under arbeid. Når det gjelder tiltaket om inkludering av fagskoler i Nasjonal vitnemåls- og karakterportal, har vi valgt å klassifisere tiltaket som «ikke fulgt opp» fordi det har vist seg at forutsetningene for iverksetting av tiltaket per i dag ikke er til stede.

Flere respondenter peker på at studiebarometeret for fagskoleutdanningene er nyttig som et verktøy for å få bedre innsikt i hvordan studentene opplever og vurderer studietilbudet ved den enkelte skole. Når det gjelder informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester, pekes det gjennomgående på at det fremdeles er et betydelig forbedringspotensial, selv om det den senere tiden er gjennomført flere aktiviteter for å følge opp dette tiltaket.

Flere aktører viser til at opprettelse av nye studieplasser er positivt som tiltak for å legge til rette for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning. Det er samtidig flere av de intervjuede som mener at satsingen på nye studieplasser ikke har vært tilstrekkelig. På dette området er det også politisk uenighet nasjonalt, noe som blant annet kom til uttrykk i forbindelse med Stortingets behandling av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021.

Fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring

Ti tiltak i fagskolemeldingen er rettet mot målsetningen om at fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring. Flere av tiltakene i meldingen omhandler sammensetning av fagskolens styre og tydeliggjøring av styrets myndighet og ansvar. Et av de sentrale tiltakene som er knyttet til målsetningen om god organisering mv., er også forslag om betegnelse av fagskoleutdanning som høyere yrkesfaglig utdanning², med det formål å tydeliggjøre at fagskoleutdanning ligger på nivå over videregående opplæring. I meldingen foreslås det videre tiltak rettet mot finansieringen av sektoren, gjennom å samle bevilgningene til fagskoler i en felles tilskuddsordning som forvaltes av fylkeskommunene.

Tiltakene relatert til målet om at fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring, er i all hovedsak gjennomført. Det er to unntak, hvorav det ene skyldes at tiltaket ikke ble videreført etter Stortingets behandling av fagskolemeldingen.

Av gjennomgangen av tiltakene som er knyttet til denne målsetningen fremgår det samtidig at selv om et tiltak teknisk sett kan sies å være ferdig implementert, ved at det er gjort lovendringer i tråd med tiltakets ordlyd, kan det likevel gjenstå noe når det gjelder den ønskede endringen. Vi ser for eksempel at enkelte fagskoler ikke synes å ha implementert lovendringene som fastsetter regler for styrets størrelse og styrets sammensetning.

I intervjuer som er gjennomført, vises det gjennomgående til innføringen av betegnelsen *høyere yrkesfaglig utdanning* enten som det viktigste eller ett av de viktigste tiltakene i fagskolemeldingen. Mange peker på at dette

² Opprinnelig foreslått betegnelse i fagskolemeldingen var «høyere yrkesutdanning», men i innstillingen fra Kirke-, utdannings- og forskningskomitéen i forbindelse med Stortingets behandling av fagskolemeldingen, foreslås det å heller benytte betegnelsen «høyere yrkesfaglig utdanning».

har vært et svært viktig grep for å bidra til å øke fagskoleutdanningens status, for å tydeliggjøre utdanningens plassering i utdanningssystemet, og som en sentral forutsetning for den videre ønskede utviklingen i sektoren. Likevel blir det av mange vist til at den formelle betegnelsen er én ting, mens det å implementere dette i praksis – og i samfunnets forståelse av hva høyere yrkesfaglig utdanning er – er en langt mer (tid)krevende oppgave.

Mange av aktørene som er intervjuet peker på at det er en del utfordringer som gjenstår, selv om utviklingen i sektoren er positiv. Finansiering av fagskolene pekes av mange på som en sentral utfordring, og det blir gitt uttrykk for at det er en generell underfinansiering av sektoren, noe som hindrer den ønskede utviklingen.

Oppsummerende betraktninger

Våren 2021 vil det være fire år siden fagskolemeldingen ble behandlet i Stortinget. Mange av de 48 tiltakene som ble fremmet gjennom meldingen er også gjennomført, blant annet gjennom at det de siste årene har blitt gjort betydelige endringer i regelverket som regulerer sektoren. Det er også gjort en rekke grep for å styrke kunnskapsgrunnlaget på ulike områder. Det er likevel variasjon i hvor langt man har kommet med implementeringen av tiltakene, og arbeidet med overgangsordninger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning trekkes frem som et av områdene der det gjenstår en god del arbeid. I enkelte tilfeller har det også vist seg at forutsetningene for implementering av tiltak i fagskolemeldingen ikke har vært på plass, dette gjelder særlig tiltaket om innlemming av fagskoleutdanningene i Nasjonal vitnemåls- og karakterportal.

Generelt viser de som er intervjuet til en positiv utvikling i sektoren, og til at fagskolemeldingen og tiltakene som følger av denne har vært viktige bidrag til denne utviklingen. Særlig vises det til tiltakene om å betegne fagskoleutdanning som høyere yrkesfaglig utdanning, og å innføre studiepoeng som benevnelse for normert studietid og læringsutbytte, som to svært viktige tiltak. Mange peker på at nettopp disse to endringene i regelverket er en forutsetning for å kunne jobbe videre for å øke statusen til den høyere yrkesfaglige utdanningen, og for å øke attraktiviteten slik at flere ønsker å ta denne typen utdanning.

Samtidig er det mange som også peker på betydelige hindringer når det gjelder det videre arbeidet for å oppnå ambisjonene som er nedfelt i fagskolemeldingen. Særlig trekkes finansieringen frem som en kritisk faktor. Mange aktører viser til en generell underfinansiering av sektoren, og at de statlige driftsmidlene ikke bidrar til å støtte opp under ambisjonene og utviklingsarbeidet som er nødvendig for å nå målene for sektoren. Selv om tiltakene som omhandler finansieringsordningen er gjennomført, er det med andre ord mange som peker på nettopp finansieringen som et kritisk punkt i den videre utviklingen av sektoren. Mange trekker også frem at nasjonale myndigheter er for tilbakeholdne når det gjelder opprettelse av nye studieplasser, og viser til at potensialet for vekst er betydelig større enn det den statlige finansieringen så langt har tilrettelagt for.

I det videre arbeidet med evaluering av fagskolemeldingen vil det først rettes særskilt oppmerksomhet mot finansieringssystemet, før sluttrapporten tar for seg den samlede måloppnåelsen for fagskolemeldingen og tiltakene som ble fremmet gjennom denne.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

1.1.1 Om fagskolemeldingen

Gjennom Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning* (også omtalt som fagskolemeldingen) foreslo regjeringen til sammen 48 tiltak som skal bidra til å styrke og videreutvikle fagskolesektoren. Disse bygger i stor grad på de utfordringer og muligheter som ble påpekt i NOU 2014:14 *Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg*. I innledningskapittelet i fagskolemeldingen fremgår det at

Regjeringens visjon er at fagskoleutdanningen på sikt skal være mer attraktiv, ha flere studenter, større fagmiljøer og at fagskolesektoren som helhet skal være mer synlig og mer ettertraktet i arbeidslivet.³

I fagskolemeldingen utdypes også regjeringens mål og ambisjoner for fagskolene gjennom følgende fire hovedmålsettinger:

- Studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen
- Fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse
- Fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker
- Fagskolesektoren skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring

De 48 tiltakene som ble foreslått i fagskolemeldingen skal bidra til å oppfylle regjeringens ambisjon for fagskolene, og tiltakene er knyttet opp mot de fire hovedmålsetningene. Ved Stortingets behandling av fagskolemeldingen 2. mai 2017, fikk regjeringen i all hovedsak gjennomslag for alle sine foreslåtte tiltak og satsinger. Ett tiltak ble etter det som opplyses ikke videreført, med bakgrunn i en flertallsmerknad i innstillingen fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen (se nærmere omtalte i kapittel 5 i denne rapporten).

Det foreslåtte spekteret av tiltak treffer fagskolesektoren bredt og på flere nivå, og forutsetter bruk av flere av nasjonale myndigheters sentrale virkemidler for å bidra til endring og nå nasjonale målsetninger for fagskolesektoren. Blant annet er det flere tiltak som forutsetter endringer i regelverket, som for eksempel å gi rett til tilknytning til studentsamskipnad for fagskoler, endre fagskoleloven for å tydeliggjøre at fagskoleutdanningen skal ligge på et nivå over videregående opplæring, og endre fagskoleloven slik at den åpner for gradstildeling for fagskoleutdanning, samt å endre fagskoleloven med sikte på å tydeliggjøre styrets ansvar og gi føringer for styrets sammensetning. Videre ble det foreslått endringer i finansieringssystemet, altså systemet for beregning og tildeling av driftsmidler. I tillegg ble det foreslått å opprette en ordning med søkbare utviklingsmidler og en kvalitetspris, begge tiltak som har som formål å være insentiver for utviklings- og kvalitetsarbeidet ved fagskolene.

Også forslag om organisatoriske tiltak inngår blant tiltakene i fagskolemeldingen. Dels gjennom å lovfeste endrede krav til organiseringen, som tiltaket om å foreslå å endre fagskoleloven med sikte på å tydeliggjøre at det er styret for fagskolen som har det øverste ansvaret for all virksomhet ved fagskolen. Videre inneholder meldingen også organisatoriske tiltak av mer praktisk art, som å innføre et dialogmøte om fagskoleutdanning som en møteplass mellom Kunnskapsdepartementet og regionene.

1.1.2 Om evalueringen

Direktoratet for internasjonalsisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) har gitt Deloitte i oppdrag å gjennomføre en evaluering av fagskolemeldingen.

Da Stortinget behandlet fagskolemeldingen, ba Stortinget regjeringen om å foreta en midtveisevaluering av fagskolereformen etter 3 år, og en full evaluering etter 5 år. Evalueringen omfatter en gjennomgang av status for implementering av de foreslåtte tiltakene i fagskolemeldingen, samt vurdering av virkningen av de ulike tiltakene, deriblant tiltak knyttet til omlegging av finansieringssystemet. Et sentralt formål med evalueringen er videre å identifisere eventuelle behov for endringer i tiltakene.

Evalueringen Deloitte gjennomfører er delt i tre faser, som samlet dekker både midtveisevalueringen og den fulle evalueringen Stortinget ba om i forbindelse med behandling av fagskolemeldingen. Den første fasen munner ut i en delrapport som omhandler status for implementering av de 48 tiltakene som inngår i fagskolemeldingen, og

³ Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning*. Side 7.

svarer ut gjennomføringen av en midtveiseevaluering av fagskolereformen (første delrapport, februar 2021). Den andre fasen av evalueringen vil i sin helhet omhandle finansieringssystemet, herunder om og hvordan dette fungerer for ulike involverte aktører og som et bidrag til økt kvalitet og attraktivitet i sektoren. Denne fasen vil avsluttes med en egen delrapport som omhandler finansieringssystemet (andre delrapport, januar 2022). Den tredje fasen av evalueringen vil omfatte en helhetlig gjennomgang og vurdering av virkningen av de tiltak som har blitt implementert som følge av fagskolemeldingen, samt vurdering av behov for andre eller endrede tiltak i arbeidet med å nå de nasjonale målsetningene for fagskolesektoren. Dette vil være evalueringens sluttrapport (sluttrapport, desember 2022).

Denne rapporten er første delrapport i evalueringen, og gir – som beskrevet over – en oversikt av status for implementeringen av tiltakene i fagskolemeldingen.

1.2 Metode og datagrunnlag

Det er gjort en omfattende datainnsamling i løpet av evalueringens første fase. Dataene som er samlet inn vil dels legges til grunn for å presentere status for implementering av tiltakene i fagskolemeldingen i denne rapporten, og dels benyttes som datagrunnlag i det videre evalueringsarbeidet, både med tanke på andre delrapport om finansieringssystemet, og sluttrapport om måloppnåelse for fagskolemeldingen. Dataene vil suppleres med ytterligere data i de neste fasene av evalueringen, frem mot sluttrapporten som skal foreligge ultimo 2022.

Gjennomført datainnsamling omfatter både dokumentanalyse, kvalitative intervjuer og spørreundersøkelse. Datainnsamlingen, og metodene som er benyttet, er nærmere beskrevet i avsnittene under.

1.2.1 Dokumentanalyse

Dokumentanalyse har vært en sentral del av datainnsamlingen i første fase av evalueringen av fagskolemeldingen. Gjennomgåtte dokumenter omfatter fagskolemeldingen og rapporter og utredninger som utgjorde grunnlag for fagskolemeldingen og de tiltak som fremgår der, herunder NOU 2014:14.

Videre er dokumenter knyttet til Stortingets behandling av fagskolemeldingen gjennomgått, herunder komitéinnstillingen og stortingsvedtaket. For de ulike tiltakene er også dokumenter som omhandler den videre oppfølging og implementering gjennomgått. I flere tilfeller handler tiltakene om endringer i enten lov eller forskrift, slik at tilhørende høringsnotater, høringsuttalelser og stortingsproposisjoner er blant dokumentene som er gjennomgått. I andre tilfeller er det gjort utredninger, undersøkelser og analyser som et ledd i oppfølgingen av tiltak, og dette er da dokumenter som er gjennomgått. Dette dreier seg om rapporter fra for eksempel Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) og Universell. I tillegg er Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjoner for de siste årene, og tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet til NOKUT, Diku, Kompetanse Norge, Unit mv, samt årsrapporter fra disse statlige aktørene, blant dokumentene som inngår i dokumentanalysen.

1.2.2 Intervju

Det er gjort et betydelig antall intervjuer i første fase av evalueringen, både for å sikre en best mulig oversikt over sektoren og utviklingen i sektoren, og for å få konkrete innspill om implementeringen av tiltak i fagskolemeldingen og hvorvidt disse så langt synes å ha den intenderte virkningen. Til en viss grad har det også vært rettet oppmerksomhet mot forhold som påvirker måloppnåelsen og virkningene av tiltakene i fagskolemeldingen, både forhold som fremmer måloppnåelse og forhold som hindrer måloppnåelse.

For å sikre et bredt datatilfang, er en rekke ulike aktører intervjuet. Blant de intervjuede er rektorer og styreledere ved ti utvalgte fagskoler, representanter for fem av fylkeskommunene i landet, representanter for skoleiere, lokale og regionale representanter for arbeids- og næringslivet som er representert i styrene til ulike fagskoler, et utvalg medlemmer i fagskolerådet og representanter for blant annet Diku, NOKUT, Unit og Kompetanse Norge.⁴

⁴ Enkelte personer som er forespurt om å stille til intervju har gitt tilbakemelding om at de ikke ønsket eller ikke hadde anledning til å stille til intervju. Dette gjelder styreleder ved enkelte fagskoler og noen representanter for arbeids- og næringslivet. Dette har medført at det ved enkelte av fagskolene som er valgt ut, kun er gjennomført intervju med rektor. I tillegg er det gjennomført noen færre intervju med lokale- og regionale arbeidslivsrepresentanter, da flere av de som har blitt kontaktet ikke har respondert på forespørselen. I tillegg har det i flere tilfeller ikke latt seg gjøre å gjennomføre egne intervjuer med skoleiere. Enten fordi representanter for politisk ledelse i fylkeskommunen har vist til at de ønsket at intervju heller ble gjort med representanter for administrasjonen, fordi aktuell fagskole er en stiftelse som dermed ikke har eiere, eller fordi styreleder også representerte eier.

Totalt er det i første fase av evalueringen, i perioden fra november 2020 til januar 2021 gjennomført intervju med 53 personer. De fleste intervjuene er gjennomført som individuelle intervjuer, men enkelte intervju er gjennomført som gruppeintervju med 2-3 personer.

1.2.3 Spørreundersøkelse

I november/desember 2020 ble det gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse rettet mot styreledere og rektorer ved samtlige akkrediterte fagskoler i Norge. Spørreundersøkelsen ble utarbeidet og gjennomført ved bruk av spørreundersøkelsesverktøyet Questback, og distribuert til respondentene via e-post. I forkant ble den enkelte fagskole kontaktet for å innhente e-postadresse til henholdsvis rektor og styreleder, som kunne benyttes ved distribusjon av spørreundersøkelsen. I denne forbindelse var det enkelte som ga tilbakemelding om at de av ulike årsaker ikke ønsket å delta i undersøkelsen. I ett tilfelle ønsket verken rektor eller styreleder ved fagskolen å delta, mens det var ytterligere seks tilfeller der styreleder enten ikke ønsket å delta, eller det etter flere forsøk ikke lot seg gjøre å fremskaffe kontaktinformasjon til styreleder. Personer som ga klart uttrykk for at de ikke ønsket eller ikke hadde anledning til å delta, mottok ikke invitasjon til å svare på spørreundersøkelsen. I tre tilfeller er rektor ved fagskolen også styreleder, og to fagskoler har felles styre og dermed også felles styreleder.

Invitasjon til å svare på spørreundersøkelsen ble sendt ut 26. november 2020, og svarfrist var da fastsatt til 10. desember 2020. Svarfristen ble utsatt to ganger for å gi flere anledning til å svare, siste gang med informasjon om at det ville være anledning til å svare på undersøkelsen frem til jul. Det ble også sendt en rekke påminnelser i denne perioden. Til sammen ble det sendt syv påminnelser til de som ikke hadde besvart undersøkelsen.

Rektorene ved 56 fagskoler mottok invitasjon til å svare på spørreundersøkelsen, mens antall styreledere var 49 (herunder tre tilfeller der styreleder er samme person som rektor). Av disse svarte 38 rektorer og 26 styreledere på undersøkelsen.⁵ 64 unike respondenter har besvart undersøkelsen, av totalt 102 personer som mottok invitasjon til å svare. Se tabellen under for oversikt over antall svar og svarprosent for hver av de to respondentgruppene.

Tabell 1: Svar per respondentgruppe

Respondentkategori	Antall personer som mottok undersøkelsen	Antall personer som svarte på undersøkelsen	Svarprosent
Rektor	56 ⁶	38	68 %
Styreleder	49 ⁷	26	53 %
Totalt	102 ⁸	64	63 %

De som svarte på spørreundersøkelsen representerer fagskoler med ulikt eierskap og av ulik størrelse. Samtlige kategorier av studietilbud er representert i undersøkelsen, og de som har svart på undersøkelsen representerer fagskoler som til sammen har tilbud om stedlig utdanning i alle landets fylker. Det er viktig å være oppmerksom på at rektor og styreleder ved samme fagskole kan ha besvart undersøkelsen, og noen av spørsmålene – blant annet bakgrunnsspørsmål om eierskap, størrelse, studietilbud og geografisk beliggenhet – er stilt både til rektorer og styreledere. Dette medfører at samme fagskole dels kan være representert to ganger når rektorenes og styreledernes svar presenteres samlet. Når vi i denne rapporten henviser til data fra spørreundersøkelsen, skiller vi i hovedsak mellom svar fra styreledere og rektorer. Både fordi samme fagskole kan være representert to ganger dersom svarene presenteres samlet, men også fordi rektorer og styreledere representerer to ulike respondentgrupper. Det er imidlertid også en rekke spørsmål i undersøkelsen som er stilt til enten bare rektorer eller bare styreledere.

⁵ Personer som både er rektor og styreleder hadde anledning til å krysse av for begge disse rollene, men ingen har valgt å benytte seg av denne muligheten.

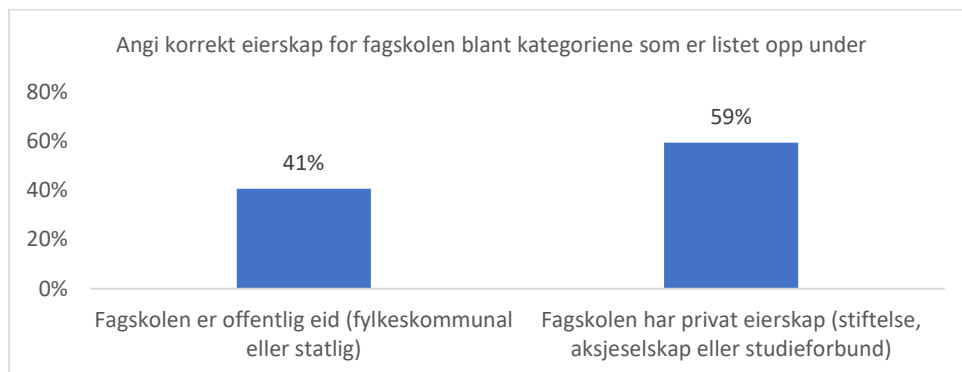
⁶ Herunder tre personer som også er styreleder ved fagskolen

⁷ Herunder tre personer som også er rektor ved fagskolen

⁸ Undersøkelsen ble distribuert til 102 unike respondenter, når det er tatt hensyn til at rektor ved tre fagskoler også er styreleder ved fagskolen.

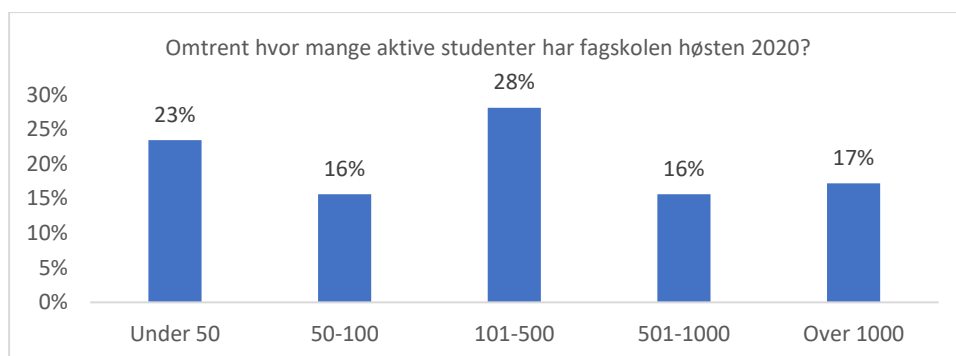
Figur 1 viser samlet svarfordeling på spørsmål om fagskolens eierskap, og viser at 59 prosent av respondentene svarer at fagskolen har privat eierskap. Svarfordelingen er omtrent den samme for rektorer og styreledere, men med en noe større andel styreledere som svarer «privat» eierskap.⁹

Figur 1: Fagskolens eierskap, rektorer og styreledere. Prosent. N= 64

Figur 2 viser fagskolenes størrelse, ved henvisning til antall aktive studenter høsten 2020. Figuren viser de samlede svarene fra både rektorer og styreledere. Nærmere gjennomgang av svarene for hver av respondentgruppene, viser at alle svarkategoriene er representert både blant styreledere og rektorer. Fordelingen er imidlertid noe ulik, først og fremst ved at det er en noe større andel rektorer som svarer at fagskolen har over 1000 studenter og under 50 studenter. Blant styrelederne er det en noe større andel som svarer at fagskolen har mellom 101 og 500 studenter.

Figur 2: Antall aktive studenter høsten 2020, rektorer og styreledere. Prosent. N=64

Nesten alle respondentene, til sammen 92 prosent, opplyser at fagskolen har tilbud om stedbasert undervisning. Mange har svart at fagskolen i tillegg har nettbasert og/eller samlingsbasert undervisning.

I denne statusrapporten er data fra spørreundersøkelsen benyttet til å illustrere status på områder der det for eksempel er gjort endringer i regelverk for å bidra til å oppnå målene i fagskolemeldingen. Data fra spørreundersøkelsen vil også bli benyttet i det videre evalueringsarbeidet. Blant annet i form av en tidsseriestudie ved at det i 2022 skal gjennomføres en ny spørreundersøkelse rettet mot samme målgruppe.

1.3 Leserveiledning

Som det går frem under omtalen av fagskolemeldingen over, rettes det gjennom fagskolemeldingen oppmerksomhet mot fire overordnede målsetninger for sektoren. De 48 tiltakene som foreslås, er i stortingsmeldingens innledende oppsummering av tiltakene gruppert i henhold til disse overordnede målsetningene. I denne statusrapporten har vi valgt å forholde oss til samme gruppering. Rapporten er derfor delt inn i fire hovedkapitler som korresponderer med de fire overordnede målsetningene som presenteres i fagskolemeldingen, i tillegg til dette innledende kapittelet og et avsluttende kapittel.

⁹ 62 prosent av styrelederne og 58 prosent av rektorene svarer at fagskolen har privat eierskap.

I de følgende kapitlene er tiltakene som i fagskolemeldingen er relatert til hvert av de fire hovedmålene presentert i tabeller, inkludert en kortfattet oppsummering av status for implementeringen av tiltaket. Tiltakene er i de fire tabellene presentert i samme rekkefølge som i kapittel 1.4 i fagskolemeldingen, og er nummerert i henhold til dette. Det er også på denne måten tiltakene er gjengitt i innstilling fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om *Fagfolk for fremtiden - Fagskoleutdanning* (Innst. 254 S (2016-2017), jf. Meld. St. 9 (2016-2017)). I kapittel 11 i fagskolemeldingen er tiltakene presentert uavhengig av hvordan de er knyttet til de ulike hovedmålene, og tiltakene er der følgelig presentert i en annen rekkefølge. Nummereringen av tiltakene slik de er presentert i fagskolemeldingen kapittel 11 er derfor også en annen enn nummereringen som fremgår i tabellene som presenteres i denne rapporten. For ordens skyld er derfor henvisning til nummereringen i fagskolemeldingen kapittel 11 lagt i parentes etter beskrivelsen av det enkelte tiltak.

For hvert tiltak indikeres det også ved bruk av fargekoder (grønn, gul og rød) hvorvidt tiltaket er gjennomført (grønn), om det er igangsatt et arbeid for å gjennomføre tiltaket, men uten at det er ferdigstilt (gul), eller om tiltaket per januar 2021 ikke er fulgt opp (rød). Det er viktig å presisere at fargekodene kun indikerer hvorvidt *selve tiltaket* er gjennomført, og ikke sier noe om effekter av tiltaket eller hvorvidt *målsetningene* tiltaket skal bidra til er nådd.

Mange tiltak henviser til konkrete aktiviteter som skal gjennomføres (for eksempel endringer i regelverk eller gjennomføring av en kandidatundersøkelse). Denne typen tiltak vil markeres som grønne dersom aktiviteten er fullført (for eksempel hvis regelverket er endret eller kandidatundersøkelse er gjennomført), selv om man ikke nødvendigvis har oppnådd målene som er knyttet til iverksetting av tiltaket. Andre tiltak henviser til målsetninger eller prosesser heller enn aktiviteter (for eksempel styrking av kunnskap og informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester, og tilrettelegging for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning). Disse tiltakene vil markeres som grønne kun dersom de er operasjonalisert i form av spesifikke målsetninger som det er mulig å si med sikkerhet om er oppnådd eller ikke. Ellers vil tiltakene markeres som gule dersom det er igangsatt og pågår aktiviteter knyttet til tiltakene, eller som røde dersom det ikke er igangsatt noen aktiviteter.

Hvert av rapportens hovedkapitler avsluttes med en kort oppsummering der det også knyttes noen kommentarer til de tiltakene som er omtalt i kapitlet, blant annet basert på data innhentet gjennom intervju. Hensikten er å knytte tiltakene opp mot den mer overordnede utviklingen i sektoren, og peke både på utfordringer og styrker med tanke på implementering av tiltakene og det videre arbeidet med å oppnå målsetningene som er fastsatt gjennom fagskolemeldingen. Dette er forhold som vil bli nærmere omtalt i de kommende leveransene i forbindelse med evalueringen av fagskolemeldingen.

1.3.1 Rapportens oppbygging

Nedenfor gis det en kort beskrivelse av innholdet i hvert av de seks hovedkapitlene i denne statusrapporten.

Kapittel 1 gir en introduksjon til evalueringen generelt og denne rapporten spesielt. Her presenteres også noe av bakgrunnen for evalueringen, og det gis en kort redegjørelse for hovedtrekk ved fagskolemeldingen. Videre gjøres det greie for den metodiske fremgangsmåten og datagrunnlaget som ligger til grunn for rapporten.

Kapittel 2 omtaler de 19 tiltakene som er knyttet til målet om at studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen.

Kapittel 3 omtaler de syv tiltakene som er knyttet til målet om at fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse.

Kapittel 4 omtaler de tolv tiltakene som er knyttet til målet om at fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker.

Kapittel 5 omtaler de ti tiltakene som er knyttet til målet om at fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring.

Kapittel 6 gir en kort oppsummering av hovedfunn i rapporten, og konklusjon når det gjelder status for implementering av tiltakene i fagskolemeldingen samlet sett.

2 Studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen

2.1 Innledning

19 av tiltakene i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen. I fagskolemeldingen blir det lagt vekt på at dersom studentene skal lykkes i utdanningen må studentene trives, ha gode levekår og et godt og inkluderende læringsmiljø. Samtidig pekes det på mangler i kunnskapsgrunnlaget når det gjelder fagskolestudentenes levekår og læringsmiljø. Enkelte av tiltakene handler derfor om å bedre kunnskapsgrunnlaget på dette området. Videre vises det i fagskolemeldingen til at forskjeller i velferdstilbudet mellom fagskoler og universiteter og høyskoler kan virke negativt inn på fagskolenes attraktivitet, og på studentenes motivasjon og mulighet til å lykkes i utdanningen. For å redusere denne utfordringen foreslås en betinget rett til medlemskap i studentsamskipnad.

I meldingen vises det også til utfordringer ved manglende samordning av opptaksregelverk og opptak til fagskoler, både med tanke på likebehandling og med tanke på å synliggjøre fagskoleutdanning som et relevant utdanningsvalg. I tillegg pekes det på at det ikke er tilstrekkelig tydelig hvilke muligheter som fins til å bygge videre på fagskoleutdanning i utdanningssystemet. Alle disse forholdene er faktorer som begrenser attraktiviteten, og som utgjør utfordringer med tanke på ambisjonen om at flere skal ta fagskoleutdanning, og å tiltrekke seg studenter som er motiverte og har gode forutsetninger for å være engasjerte og lykkes i utdanningen. En rekke tiltak er derfor knyttet opp mot opptak, tydeligere føringer for realkompetansevurderinger, og overgangsordninger mellom fagskoler og universiteter og høyskoler. Også forslaget om å gå over til å bruke betegnelsen *studiepoeng* i stedet for *fagskolepoeng* er et tiltak som er knyttet opp mot dette målet. I den forbindelse vises det både til at dette kan øke fagskoleutdanningens anerkjennelse, og at det kan bidra til å fjerne et kunstig hinder i overgangen fra fagskoleutdanning til universitets- og høyskoleutdanning. Dette er faktorer som anses som viktige med tanke på fagskoleutdanningens attraktivitet.

2.2 Status for implementeringen av tiltak

I tabellen under presenteres de 19 tiltakene som i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen. Som omtalt i kapittel 1.3 *Leserveiledning* er tiltakene presentert i samme rekkefølge som i kapittel 1.4 i fagskolemeldingen, og er nummerert i henhold til dette. I kapittel 11 i fagskolemeldingen er tiltakene presentert uavhengig av hvordan de er knyttet til de ulike hovedmålene, og tiltakene er der følgelig presentert i en annen rekkefølge og med en annen nummerering enn i tabellen under. For ordens skyld er derfor henvisning til nummereringen i fagskolemeldingen kapittel 11 lagt i parentes etter beskrivelsen av tiltaket.

Tabell 2: Status for tiltak knyttet til målsetningen om at studentene skal engasjere seg og lykkes i utdanningen

Nr.	Tiltak	Status
1	Regjeringen vil foreslå en rett til tilknytning til samskipnad for fagskoler som har mer enn 50 studenter, og som tilbyr utdanning av minst 60 fagskolepoengs omfang (12)	Med virkning fra 1.7.2018 er §§ 1, 3 og 4 i Lov om studentskipnader (studentskipnadsloven) endret for også å omfatte fagskoler og studenter ved fagskoler. Av § 4 går det frem at «Fagskoler som omfattes av fagskoleloven, har rett til å være tilknyttet en studentsamskipnad. (...)» I Stortingets behandling av fagskolemeldingen 2. mai 2017 vedtok Stortinget, i samsvar med innstilling fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, at «Stortinget ber regjeringen foreslå en rett til tilknytning til samskipnad for alle fagskoler» (vedtak 641). Det innebærer at begrensningen som fremgår av det opprinnelig foreslåtte tiltaket i fagskolemeldingen ikke ble videreført. ¹⁰

¹⁰ Stortinget ba også om at det i forbindelse med evalueringen av fagskolemeldingen vurderes om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha *plikt* til medlemskap i studentsamskipnad (vedtak 642 i forbindelse med Stortingets behandling av fagskolemeldingen). Dette vil være tema i sluttrapporten i forbindelse med evalueringen.

		<p>I spørreundersøkelsen som ble gjennomført høsten 2020 svarer til sammen 44 prosent av respondentene at fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad (N=64).¹¹ De som svarte at fagskolen <i>ikke</i> er tilknyttet en studentsamskipnad, ble bedt om å begrunne dette. De fleste viser da enten til at fagskolen primært har nettbaserte studietilbud og/eller at studentene primært er voksne deltidsstudenter som er i arbeid parallelt med studiene, og at dette medfører at medlemskap i studentsamskipnad anses som mindre relevant og heller ikke er særlig etterspurt blant studentene. Videre er det enkelte som viser til at det ikke er tilgang til studentsamskipnad der fagskolen er lokalisert. Flere respondenter viser også til at medlemskap i studentsamskipnad fortløpende vurderes.</p>
2	<p>Regjeringen vil innføre rett til studie- og eventuelt skolepengestøtte for opphold i utlandet som ledd i norsk fagskoleutdanning (31)</p>	<p>Av forslag til endring av forskrift om utdanningsstøtte for utdanningsåret 2017-2018¹² fremgår det at departementet foreslo å åpne for støtte til kortere studieopphold i utlandet som del av en fagskoleutdanning som var påbegynt i Norge. Forslaget innebar også støtte til dekning av skolepenger. Forslaget ble vedtatt, og aktuell forskrift trådte i kraft 15.4.2017 med virkning for undervisningsåret 2017-2018. Det har i senere års forskrifter blitt gjort noen justeringer, blant annet ved å åpne for støtte til deltids studieopphold i utlandet og ved å endre oppbygningen av bestemmelsen om støtte til fagskoleutdanning i utlandet slik at dette ikke lengre skal fremstå som unntak. Endringene ble gjort for undervisningsåret 2018-2019. For undervisningsåret 2020-2021 er det gjort en rekke strukturelle endringer i forskriften, og av høringsnotatet fremgår det at alle paragrafer er skrevet om. Det er likevel ikke gjort betydelige innholdsmessige endringer.¹³</p> <p>Syv av de 38 rektorene som har besvart spørreundersøkelsen, opplyser at fagskolen har internasjonalt samarbeid i form av utvekslingsopphold i forbindelse med et eller flere av utdanningstilbudene.¹⁴ Av disse viser to rektorer til at det blant studentene har vært en økt interesse for utvekslingsopphold de siste årene, mens de øvrige fem mener at interessen for utvekslingsopphold er omtrent som før. Fem av de syv fagskolene der det opplyses å være internasjonalt samarbeid i form av utvekslingsopphold, har privat eierskap. Antall studenter varierer fra under 50 til over 1000. Tre av de syv fagskolene tilbyr utdanning innenfor flere utdanningskategorier, og det er da ikke spesifisert hvilke utdanningskategorier muligheten til utveksling er knyttet til. De øvrige fire fagskolene tilbyr kun utdanning innenfor én utdanningskategori, og dette er da enten innenfor utdanningskategorien kreative fag¹⁵ eller kategorien «annet»¹⁶.</p>
3	<p>Regjeringen vil be Universell om å foreta en kartlegging av hvilket behov fagskolene har for støtte til arbeidet med studenter med ulike funksjonsnedsettelse og utrede aktuelle tiltak (35)</p>	<p>Universell har gjennomført en kartlegging av fagskolenes behov for støtte i arbeidet med tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne. Resultatet av kartleggingen fremgår av Universellrapport 1:2019 som ble publisert i mai 2019. Det vises i rapporten også til noen aktuelle tiltak. Blant annet vektlegges god informasjon til studenter, og det pekes på at det kan være hensiktsmessig at fagskolene har en kontaktperson for studenter med funksjonsnedsettelse. Videre vises det til at en handlingsplan på institusjonsnivå kan være et viktig virkemiddel for å sikre likeverdige rettigheter. I tillegg vises det til viktigheten av NOKUTS veiledningsarbeid med tanke på å sikre at arbeidet med inkluderende læringsmiljø kommer enda høyere på agendaen for fagskolenes kvalitetsarbeid.</p> <p>Av Universells nettsider fremgår det at Kunnskapsdepartementet i 2019 ga Universell i oppdrag å fortsette oppfølgingen av fagskolene på dette området, og det fremgår hvilke aktiviteter som ville være særlig sentrale i dette oppdraget fremover.</p>

¹¹ Blant rektorene svarer 50 prosent at fagskolen er tilknyttet en studentskipnad (N=38), mens 35 prosent av styrelederne svarer det samme (N=26).

¹² Kunnskapsdepartementet, 2016

¹³ En annen endring som følger av forskriften som trådte i kraft 15.4.2020 er at forskriften nå gjelder inntil den endres, ikke bare for ett studieår om gangen, med unntak av satser og inntektsgrenser.

¹⁴ Undersøkelsen gir ikke nærmere informasjon om hvorvidt oppholdet er en del av, eller i forlengelse av, fagskoleutdanningen i Norge.

¹⁵ Kreative fag omfatter visuell kunst, musikk, dans og drama, film og foto, design, interiør og mote mv.

¹⁶ Denne utdanningskategorien omfatter grønne fag, mat og drikke, religion, skjønnhetspleie mv.

		<p>Også i 2020 ga Kunnskapsdepartementet Universell i oppdrag å følge opp kartleggingen av fagskolenes behov for støtte til arbeidet med studenter med nedsatt funksjonsevne (jf. Prop. 1 S (2019-2020)). I mai 2020 ble det publisert en veileder med tittelen <i>Dysleksi i fagskolen – en veileder til individuell tilrettelegging</i>.</p>
4	Regjeringen vil inkludere fagskolestudentene i den neste levekårsundersøkelsen blant studentene (36)	<p>En nasjonal levekårsundersøkelse blant studenter er ikke gjennomført siden 2010. I statsbudsjettet for 2020 ble det bevilget NOK 10 millioner til gjennomføring av en ny levekårsundersøkelse blant studenter, herunder også fagskolestudenter. Av tildelingsbrev til Diku fra Kunnskapsdepartementet fremgår det at Diku har fått ansvar for gjennomføringen av undersøkelsen, men at den skal utføres av SSB.¹⁷</p> <p>Det opplyses at forberedelsene til levekårsundersøkelsen er i gang. Grunnet den spesielle situasjonen som Covid 19- pandemien har medført, er det imidlertid vurdert at datainnsamlingen i forbindelse med levekårsundersøkelsen utsettes til høsten 2021. Dette innebærer at de første publikasjonene i prosjektet er forventet våren 2022. Det er opprettet en referansegruppe der Organisasjon for norske fagskolestudenter (ONF) og Nasjonalt fagskoleråd er blant aktørene som deltar. Det opplyses at Diku har arbeidet sammen med referansegruppen for å diskutere og definere innhold i og gjennomføring av levekårsundersøkelsen.</p>
5	Regjeringen vil styrke kunnskapsgrunnlaget om gjennomføring av fagskoleutdanning gjennom en frafallsundersøkelse (37)	<p>Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet gjennomført en undersøkelse av gjennomføring og frafall i fagskoleutdanning. Tre ulike fagområder er omfattet av undersøkelsen: kreative fagskoleutdanning, helse- og sosialfaglige fagskoleutdanning og tekniske fagskoleutdanning. Resultatene er presentert i NIFU-rapport 2018:21, som ble publisert i juni 2018. I rapporten pekes det på til dels betydelige svakheter ved foreliggende frafalls- og gjennomføringsstatistikk (DBH fagskolestatistikk).</p>
6	Regjeringen vil utvikle en veiledning for realkompetansevurdering ved fritak for del av fagskoleutdanning (25)	<p>Kompetanse Norge fikk i 2020 i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å utarbeide en veileder for å vurdere fritak for del av høyere yrkesfaglig utdanning på grunnlag av realkompetanse. En slik veileder ble utarbeidet i 2020.¹⁸</p> <p>Fra Kompetanse Norge opplyses det at dette arbeidet ble gjennomført parallelt med utarbeidelse av en oppdatert veileder for realkompetanse som grunnlag for opptak til fagskoleutdanning (se pkt. 9 under). Det blir også vist til at representanter for fagskolene ble involvert i arbeidet gjennom en arbeidsgruppe, noe som bidro til viktige innspill i arbeidet med de to veilederne og som var viktig for å sikre at veilederne er «treffsikre» og relevante for sektoren.</p>
7	Regjeringen vil foreslå en aldersgrense på minimum 23 år for opptak til fagskoleutdanning på grunnlag av realkompetanse (24)	<p>I ny fagskolelov § 16 andre ledd går det frem at «Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanning kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve hvis søkerne er 19 år eller eldre i opptaksåret. (...)».¹⁹ I lovforslaget var aldersgrensen for opptak til kunstfaglige fagskoleutdanning satt til 21 år, med bakgrunn i høringsinnspill om at 23 år i mange tilfeller ville være for høy aldersgrense for disse utdanningene. I forbindelse med Stortingets behandling av lovforslaget ble aldersgrensen for disse utdanningene satt ytterligere ned, til 19 år, i samsvar med innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen.²⁰</p> <p>Per begynnelsen av januar 2021 er forslag til endringer i regelen om unntak ved opptak til kunstfaglige fagskoleutdanning under behandling. Det er ifølge høringsnotatet foreslått en endring som innebærer at «(...) kunstfaglige</p>

¹⁷ Kunnskapsdepartementet, 2019b

¹⁸ Kompetanse Norge, 2020a

¹⁹ Loven trådte i kraft 1.7.2018

²⁰ Innst. 289 L (2017–2018)

		fagskoleutdanninger, etter vedtak om unntak fra NOKUT, kan gi opptak til søkere på bakgrunn av opptaksprøve fra det året søkerne fyller 19 år.» ²¹
8	Regjeringen vil legge frem forslag om endring i fagskoleloven for å endre betegnelsen for normert studietid og læringsutbytte fra fagskolepoeng til studiepoeng (41)	<p>I ny fagskolelov som trådte i kraft 1.7.2018 fremgår det av § 17 andre ledd at «Studiepoeng er en betegnelse på læringsutbytte og normert studietid. Et fullført studieår er normert til 60 studiepoeng.»</p> <p>Et brev fra Kunnskapsdepartementet datert 6.6.2018 bekrefter at betegnelsen <i>studiepoeng</i> med dette erstatter betegnelsen <i>fagskolepoeng</i>.²²</p>
9	Regjeringen vil foreslå å fastsette generelle bestemmelser om realkompetansevurdering i forskrift (23)	<p>Fagskoleloven § 16 (i kraft fra 1.7.2018) regulerer opptak til fagskoleutdanning på grunnlag av realkompetanse. Retten til realkompetanse som grunnlag for opptak utdypes i fagskoleforskriften kapittel 2 (i kraft fra 11.7.2019). Videre fremgår det av fagskoleforskriften at styret ved fagskolen skal gi utfyllende forskrift om opptak til den enkelte fagskole.</p> <p>I ny fagskoleforskrift gis også en definisjon av begrepene <i>realkompetanse</i> og <i>realkompetansevurdering</i> (§ 2).</p> <p>I 2020 ga Kunnskapsdepartementet Kompetanse Norge i oppdrag å oppdatere den foreliggende veilederen for realkompetanse som grunnlag for opptak til fagskoleutdanning, med bakgrunn i ny fagskolelov og ny fagskoleforskrift.²³ En oppdatert veileder ble utarbeidet i 2020.²⁴ Se pkt. 6 over for nærmere omtale av prosessen med utarbeidelse av veilederen.</p>
10	Regjeringen vil vurdere å fastsette en egen felles nasjonal opptaksforskrift for fagskoleutdanning (26)	<p>I ny fagskoleforskrift som trådte i kraft 11.7.2019 er det gjennom § 3 stilt krav om deltakelse i det samordnede opptaket for fagskoleutdanning (se punkt 11 under).</p> <p>Videre er det i fagskoleforskriftens kapittel 2 og 3 fastsatt felles bestemmelser om opptak til fagskoleutdanning. Bestemmelsene om opptak omfatter blant annet presiseringer av fagskolelovens kvalifiseringskrav. Videre gir forskriften bestemmelser om unntak fra aldersgrensen for opptak basert på realkompetanse som er gitt for kunstfaglige utdanninger, og i kapittel 3 fremgår bestemmelser om rangering ved opptak. Fagskolenes styre kan ifølge forskriften fastsette egne utfyllende opptaksbestemmelser.</p> <p>I intervju med Unit blir det vist til at Unit og mange av fagskolene kunne tenke seg en harmonisering av de spesielle opptakskravene. Denne jobben er ikke igangsatt. Felles kompetansekrav i forbindelse med opptak vil være en stor fordel med tanke på ambisjonen om felles saksbehandling i forbindelse med Samordna opptak, og vil også legge til rette for økt grad av automatiserte løsninger. Kapasitet er for Unit en utfordring i forbindelse med videre arbeid med felles opptakskrav, men de ulike fagskolene har per i dag begynt å samordne opptakskravene innenfor fagområder. Utviklingen går dermed i retning av stadig flere felles opptakskrav, selv om dette bare dels er nedfelt i felles nasjonal forskrift.</p>
11	Regjeringen vil foreslå å innføre et nasjonalt opptakssystem for fagskoleutdanninger (27)	<p>I ny fagskoleforskrift som trådte i kraft 11.7.2019 fremgår følgende av § 3 første ledd: «Opptak til fagskoleutdanning ved offentlige fagskoler organiseres gjennom det samordnede opptaket til fagskoleutdanning ved Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (Unit). Private fagskoler kan delta i det samordnede opptaket.» Av § 3 andre ledd fremgår det at departementet kan unnta enkeltutdanninger fra deltakelse i det samordnede opptaket.</p>

²¹ Kunnskapsdepartementet, 2020b

²² Kunnskapsdepartementet, 2018a

²³ Kunnskapsdepartementet, 2020a

²⁴ Kompetanse Norge, 2020b

		<p>I 2020 ble det for første gang gjennomført nasjonalt fagskoleopptak gjennom Samordna opptak ved Unit. Ifølge faktanotat fra Unit var alle offentlige fagskoler²⁵ og fem private fagskoler med i Samordna opptak i 2020.²⁶ Det opplyses i intervju at noen flere private fagskoler har vist interesse for å delta i 2021, og målet er å gradvis øke andelen av private fagskoler som deltar i Samordna opptak gjennom å vise at dette kan være positivt for den enkelte fagskole.</p> <p>Av de 38 rektorene som har besvart spørreundersøkelsen som er gjennomført, svarer 16 at fagskolen <i>ikke</i> var med i Samordna opptak i 2020. Disse fagskolene har alle privat eierskap. Flere av rektorene begrunner det at de ikke deltar i Samordna opptak med at fagskolen har flere årlige opptak eller rullerende opptak, eller at de av andre årsaker foretrekker å håndtere opptaksprosessen selv. Andre rektorer svarer imidlertid at fagskolen vil ta deltakelse i Samordna opptak opp til ny vurdering, og enkelte peker på at de ønsker å delta i Samordna opptak i fremtiden. Gjennom intervju kommer det frem at også flere offentlige fagskoler, som deltar i Samordna opptak, gjennomfører egne opptak i løpet av året i tillegg til hovedopptaket som nå gjøres gjennom Samordna opptak.</p>
12	Regjeringen vil foreslå at opptak til fagskoleutdanning synliggjøres på samme nettsted som det samordnede opptaket til universiteter og høyskoler (28)	Opptak til de fleste studietilbud i universitets- og høyskolesektoren gjøres gjennom Samordna opptak ved Unit. I 2020 ble for første gang også opptak til fagskoleutdanning gjennomført ved bruk av Samordna opptak, og dermed synliggjort på samme nettsted: samordnaopptak.no. Det er nå etablert to parallelle visninger på nettsiden, for henholdsvis universitet og høyskoleutdanning, og fagskoleutdanning.
13	Regjeringen vil foreslå tilleggspoeng for fagskoleutdanning ved opptak til universiteter og høyskoler (43)	Av forskrift om opptak til høyere utdanning § 7-11 fremgår det at man kan få inntil 2 tilleggspoeng for fullført fagskoleutdanning. Muligheten til tilleggspoeng for fagskoleutdanning ble innført med virkning fra 1.2.2018. ²⁷
14	Regjeringen vil foreslå å fjerne kravet om norsk fra bestemmelsen om at to års fagskoleutdanning gir generell studiekompetanse (42)	Forskrift om opptak til høyere utdanning § 2-4 om opptak på grunnlag av fagskoleutdanning ble endret med virkning fra 1.2.2018. ²⁸ Tidligere var det et generelt krav om norsk, mens det fra 1.2.2018 fremgår at krav om norsk må oppfylles dersom fagskoleutdanningen ikke har hatt norsk eller annet nordisk språk som undervisningsspråk.
15	Regjeringen vil gi NOKUT i oppdrag å tilrettelegge veiledning for institusjoner og skoler som søker å finne overgangsordninger mellom fagskoleutdanning og universitets- og høyskoleutdanning i Norge (48)	<p>I tildelingsbrev for 2020 fra Kunnskapsdepartementet til NOKUT fremgår det at 500.000 kroner skulle benyttes til å tilrettelegge veiledning for fagskoler, høyskoler og universiteter som ønsker å etablere overgangsordninger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning.</p> <p>Det opplyses at dette arbeidet ble utsatt grunnet Covid 19-pandemien. I Kunnskapsdepartementet tildelingsbrev til NOKUT for 2021 fremgår det at midlene stilles til disposisjon igjen i 2021, siden arbeidet ikke lot seg gjennomføre i 2020.²⁹</p>
16	Regjeringen vil utrede overgangsordninger innenfor maritime utdanninger og innenfor økonomi og administrasjon (45)	Når det gjelder utredning av overgangsordninger innenfor maritime utdanninger, har MARKOM2020-samarbeidet vært sentralt. På samarbeidets nettside står blant annet følgende: «MARKOM2020 har i prosjektperioden oppnådd mange gode og viktige resultater. Prosjektet har fått på plass et helhetlig og fremtidsrettet maritimt utdanningsløp fra fagskole via bachelor- og masterutdanninger til doktorgradsprogrammet i nautiske operasjoner.» (Markom2020.com). Det fremgår også av Prop. 1 S (2020-2021) fra Kunnskapsdepartementet at det gjennom Markom2020 har vært satset

²⁵ Dette utgjorde våren 2020 25 fagskoler.

²⁶ Unit, 2020a

²⁷ Forskrift om endring i forskrift om opptak til høyere utdanning, FOR-2018-01-30-137

²⁸ Forskrift om endring i forskrift om opptak til høyere utdanning, FOR-2018-01-30-137

²⁹ Det blir opplyst at dette tiltaket er nært relatert til tiltak 19 (se omtale nedenfor).

		<p>målrettet på å styrke det maritime utdanningstilbudet både på fagskole- og universitets- og høyskolenivå. Det er i budsjettproposisjonen foreslått at prosjektet har ansvar for arbeidet også i 2021, og at videre oppfølging deretter skal legges til Diku.</p> <p>Fra høsten 2019 tilbyr Høgskolen på Vestlandet en ny maritim bachelorutdanning som er tilpasset søkere med toårig utdanning fra maritim fagskole. Dette er ifølge Markom2020 et resultat av Markom2020-samarbeidet.</p> <p>Når det gjelder overgangsordninger innenfor økonomi og administrasjon, synes det ikke å være satt i verk noen utredninger eller annet arbeid på nasjonalt nivå. Denne delen av tiltaket er med andre ord ikke fulgt opp.</p> <p>Status for dette tiltaket er dermed at den delen av tiltaket som handler om maritime utdanninger er gjennomført, mens den delen som handler om utdanninger innenfor økonomi og administrasjon ikke har blitt fulgt opp. Når det gjelder fargekoder som beskriver status for tiltaket, kvalifiserer dermed førstnevnte til grønn status, og sistnevnte til rød status. Status for tiltaket som helhet er vurdert som gul, som i denne sammenheng henviser til at tiltaket <i>delvis</i> er fulgt opp.</p>
17	Regjeringen vil følge opp universiteter og høyskoleers behandling av fritakssøknader fra fagskolekandidater, og vil understreke at disse sakene skal behandles som enkeltvedtak (44)	<p>Gjennom ny forskrift om godskriving og fritak av høyere utdanning, som trådte i kraft 1.1.2019, er det gjort presiseringer av reglene for fritak med bakgrunn i fagskoleutdanning. Rundskriv F-2018-4 fra Kunnskapsdepartementet utdyper bestemmelsene i forskriften, og presiserer blant annet at alle vedtak i saker om godskriving eller fritak er å regne som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.³⁰</p> <p>Universiteter og høyskoler sin praksis i forbindelse med behandling av fritakssøknader fra fagskolekandidater synes likevel ikke å være fulgt opp, verken gjennom tilsyn eller på annet vis. Dette til tross for at det i fagskolemeldingen blir vist til at «(...) NOKUT i sitt tilsynsarbeid fremover vil legge mer vekt på universitetenes og høyskolenes prosedyrer for fritak i henhold til universitets- og høyskoleloven § 3-5» (avsnitt 10.5.3 <i>Videre utdanning</i>).</p>
18	Regjeringen vil støtte oppfølgingen av utredningen om innpassing av teknisk fagskoleutdanning i ingeniørutdanning i regi av Nasjonalt råd for teknologisk utdanning og Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning (46)	<p>Allerede i 2013 ble det publisert en rapport fra en arbeidsgruppe i Nasjonalt råd for teknologisk utdanning (NRT) om innpassing av teknisk fagskoleutdanning i ingeniørutdanning. Rapporten inneholder flere anbefalinger. Ifølge fagskolemeldingen var det en periode frem mot 2016 ingen systematisk oppfølging av rapporten, men i 2016 ble det blant annet nedsatt en arbeidsgruppe i regi av NRT, og dialogen mellom NRT og Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning (NUTF) ble gjenopptatt. Denne videre dialogen ønsket regjeringen å støtte.</p> <p>Det fremgår av nettsiden til Universitets- og høyskolerådet (UHR) at en arbeidsgruppe nedsatt av UHR-MNT og NUTF³¹ hadde sitt første møte i februar 2018. Arbeidsgruppen skulle bidra til bedre overgangsordninger mellom tekniske fagskoleutdanninger og ingeniørutdanninger. Det fremgår videre at UHR søkte Kunnskapsdepartementet om midler til utvikling av overgangsordninger og tilrettelagte løp mellom tekniske fagskoleutdanninger og ingeniørutdanninger. Det opplyses at økonomisk støtte har blitt gitt fra departementet.</p> <p>Arbeidsgruppens arbeid har blitt en del forsinket. Det siste året frem mot januar 2021 opplyses dette i stor grad å skyldes Covid 19-pandemien. Det foreligger per januar 2021 ikke noen rapport fra arbeidsgruppens arbeid, men det opplyses at dataene er samlet inn og at det pågår et arbeid for å sammenstille disse i en rapport og komme med anbefalinger basert på arbeidet som er gjort. Det</p>

³⁰ Kunnskapsdepartementet, 2018b

³¹ Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning (NUTF) har senere skiftet navn til Nasjonalt fagråd for teknisk fagskoleutdanning (NFTF)

	<p>opplyses at det har vært dialog med Kunnskapsdepartementet underveis i arbeidet, også om forsinkelsene som har oppstått.</p> <p>Det pekes på at det er enkelte fagskoler som i samarbeid med universiteter og/eller høyskoler har etablert løsninger for overganger, men at dette er lokale initiativer og at det er store variasjoner nasjonalt. En intensjon med samarbeidet som er etablert, er å finne felles løsninger på overganger og innpass.</p>
19	<p>Regjeringen vil vurdere å gjøre tilgjengelig samarbeidsmidler for fagskoler og høyskoler/universiteter i Norge som ønsker å finne gode overgangsordninger mellom sine utdanninger (47)</p> <p>I Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev til Diku for 2020 fremgår det at Diku skal «(...) forvalte søknadsbaserte midler til overganger mellom fagskoler og høyskoler og universiteter.» Det blir opplyst i intervju at midlene skulle vært lyst ut vinteren/våren 2020, men ble utsatt grunnet Covid 19-pandemien. Det arbeides i januar 2021 med å ferdigstille utlysningsteksten, og utlysning av midler var planlagt rundt månedsskiftet januar/februar 2021.³²</p> <p>I spørreundersøkelsen som er gjennomført svarer 71 prosent av rektorene (N=38) at det etter deres mening enten <i>i liten grad</i> eller <i>ikke i det hele tatt</i> foreligger gode ordninger for overgang mellom fagskoleutdanning og relevante utdanninger på universitets- og høyskolenivå.³³ 37 prosent av rektorene (14 respondenter) svarer likevel at fagskolen samarbeider med en eller flere høyskoler og/eller universiteter om å etablere gode overganger mellom fagskoleutdanning og utdanning på universitets- og høyskolenivå.</p>

2.3 Oppsummering og kommentarer knyttet til tiltakene

2.3.1 Samlet status for implementering av tiltakene

Som gjennomgangen over viser, er de fleste av tiltakene som omtales i dette kapittelet enten gjennomført eller i ferd med å bli iverksatt. Det er imidlertid også enkelte unntak, og på enkelte områder har det av ulike årsaker tatt tid å komme i gang med videre arbeid. Oversikten viser at det særlig er tiltak som omhandler overgangsordninger som fremdeles er i startfasen eller som ikke har blitt fulgt opp. I tabellen under oppsummeres tiltakene under denne målsetningen i henhold til fargekodene som er benyttet for å indikere status for implementeringen.

Tabell 3: Oppsummert status implementering. Studentene skal engasjere seg og lykkes i utdanningen

Status implementering	Antall tiltak
Gjennomført	12
Under arbeid/delvis fulgt opp	6
Ikke fulgt opp	1

Vi ser at tiltak som er vurdert som grønne, ofte handler om konkrete endringer i regelverk, gjennomføring av en undersøkelse/kartlegging eller andre aktiviteter der det foreligger dokumentasjon på at tiltaket er gjennomført. Tiltak som i dette kapittelet er vurdert som gule, handler i all hovedsak om tiltak der det er satt i verk aktiviteter, men der dette er et pågående arbeid som per januar 2021 ikke er avsluttet. Selv om et oppdrag er gitt, og det er satt i gang et arbeid for å utføre det, er dermed ikke tiltaket vurdert som gjennomført. I ett tilfelle er det også et tiltak som er tydelig todelt (nr. 16 over), der én del av tiltaket kan kategoriseres som gjennomført, mens den andre delen ikke er fulgt opp. Tiltaket er samlet sett vurdert som gult, for å signalisere at det bare *delvis* er fulgt opp. Når det gjelder tiltaket som er vurdert som rødt (nr. 17 over), er det lagt vekt på at det i omtalen av tiltaket i fagskolemeldingen er vist til at *praksisen* på området skal følges opp. Selv om det er gjort relevante presiseringer i forskrift og rundskriv, foreligger det ingen opplysninger om at praksisen er fulgt opp. Tiltaket er følgelig kategorisert som rødt, altså *ikke fulgt opp*.

³² Det blir pekt på at dette tiltaket er nært relatert til tiltak 15 (se omtale over).

³³ Kun 11 prosent (fire respondenter) svarer at dette *i stor grad* foreligger, mens ingen av respondentene svarer *i svært stor grad*.

2.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene

I forbindelse med intervjuene Deloitte har gjennomført har det kommet frem ulike vurderinger og oppfatninger knyttet til flere av tiltakene som er gjengitt i tabellen over, og hvorvidt disse bidrar til å understøtte fagskolemeldingens målsetning om at studentene skal engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen.

Flere respondenter peker på retten til medlemskap i studentsamskipnad som et viktig grep for å sikre et godt servicetilbud for studentene ved studiestedet, noe som gjør det lettere å være student og som dermed kan bidra både til å gjøre fagskoleutdanning til et mer attraktivt utdanningsvalg og til at studentene lykkes bedre i utdanningen. Samtidig blir det pekt på at viktigheten av dette tiltaket varierer ut fra hvilken form for studietilbud man snakket om, samt studentenes alder og livssituasjon. Eksempelvis vil tiltaket kunne være mindre betydningsfullt for studenter som følger nettstudier fra et annet sted i landet, enn for studenter som følger fysisk undervisning ved campus og i større grad kan benytte seg av ulike tilbud. Respondentene er delte i oppfatningen av hvorvidt det bør være en plikt å ha medlemskap i studentsamskipnad. Det vises blant annet til at ordningene med studentsamskipnad per i dag ikke er tilpasset de behovene fagskolestudenter har, der en vesentlig del av studentene er deltidsstudenter og/eller studenter som følger nettbaserte studier. Selv om disse ikke vil ha behov for eller kunne benytte seg av en del tilbud (eksempelvis barnehageplass og studentboliger) blir det imidlertid også pekt på at andre tilbud vil kunne være aktuelle også for deltidsstudenter og studenter som følger nettbaserte studier. Fra enkelte fagskoler kommenteres det også at det ikke fins noen studentsamskipnad der fagskolen er lokalisert.

Tiltaket med bruk av Samordna opptak til fagskoleutdanning blir av representanter for offentlige fagskoler gjennomgående pekt på som positivt når det gjelder å synliggjøre fagskoleutdanning på linje med andre utdanningstilbud. Det blir pekt på noen praktiske utfordringer med tiltaket i den innledende fasen, men flere fagskoler tror bruk av Samordna opptak vil bidra til bedre struktur og system i arbeidet med opptak til fagskoleutdanning, samt bedre oversikt over hvilke studenter som faktisk starter på fagskoleutdanning etter å ha takket ja (fordi dette vil kunne koordineres bedre mot UH-opptaket). Blant de private fagskolene er det stor variasjon i interessen for å delta i Samordna opptak, og mens noen ser på dette som et positivt tilbud, er det andre som ikke mener Samordna opptak er hensiktsmessig for dem.

Lovendringen som innebærer at fagskoleutdanning gir studiepoeng, ikke fagskolepoeng, blir gjennomgående vist til som et av de viktigste bidragene i fagskolemeldingen, med tanke på å heve statusen for fagskoleutdanning og for å synlig- og tydeliggjøre fagskole som et høyere yrkesfaglig utdanningsnivå.

Mange av de intervjuede peker samtidig på at til tross for tiltakene som er innført, er det ikke lagt tilstrekkelig til rette for overganger mellom fagskoleutdanning og annen høyere utdanning. Det blir vist til at dette til dels (avhengig av fagområde og yrkes-/arbeidslivsrelevans) kan bidra til å undergrave målsetningen om å støtte opp under studentenes engasjement og motivasjon for å gjennomføre utdanning på fagskolenivå. Mange peker på at det er viktig at høyere yrkesfaglig utdanning står frem som et fullgodt alternativ til høyskole- eller universitetsutdanning. Samtidig poengteres det at det er viktig at høyere yrkesfaglig utdanning ikke blir en «blindvei» i utdanningssystemet for de fagskolestudentene som måtte ønske å ta ytterligere utdanning, og at det derfor blant annet er viktig med gode systemer for overganger til universitets- og høyskolestudier. På dette området pekes det gjennomgående på at det fremdeles er et stort forbedringspotensial. Det er også en del respondenter som vektlegger viktigheten av det som omtales som «den yrkesfaglige søylen», og at det fremdeles er en lang vei å gå for å få et reelt yrkesfaglig alternativ til den høyere akademiske utdanningen, selv om man har tatt i bruk studiepoeng for å beskrive læringsutbyttet, og fagskoleutdanning er definert som høyere yrkesfaglig utdanning.

3 Fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse

3.1 Innledning

I fagskolemeldingen blir det presisert at et av de viktigste tiltakene for å heve utdanningskvaliteten i fagskoleutdanningene er å sikre at fagmiljøene ved utdanningene har god kompetanse. En solid kunnskapsbase blir vist til som grunnleggende for å sikre en fagskoleutdanning som både er av høy kvalitet og som gir studentene kompetanse som er umiddelbart nyttig i arbeidslivet. Det vises også til viktigheten av kontinuerlig oppdatering, og tett kontakt med både arbeidslivet som studentene skal ut i og andre kunnskapsmiljøer. Samtidig blir det i fagskolemeldingen pekt på at kunnskapsgrunnlaget om fagskoleutdanningene viser både at nærheten til arbeidslivet og evnen til å tilpasse seg bedriftenes kompetansebehov varierer.

Gjennom fagskolemeldingen stilles det spørsmål ved at en del ansatte i fagskolene har grunnskole som høyeste oppnådde utdanningsnivå, og det pekes på et behov for å vurdere om det bør stilles ytterligere krav til kompetanse. Videre poengteres det at det ikke finnes noen egen pedagogisk utdanning for de som skal undervise i fagskolene, og at mange ansatte ved fagskoler ikke har noen pedagogisk utdanning. Tiltak for å få bedre oversikt over fagskoleansattes kompetanse og tiltak for å styrke den pedagogiske kompetansen er derfor blant tiltakene som foreslås i fagskolemeldingen. I tillegg foreslås ordninger som kan fungere som insentiver for kvalitetsutvikling i fagskolene, blant annet med hensyn til ansattes kompetanse.

Til sammen er syv av tiltakene i fagskolemeldingen relatert til målsetningen om at fagmiljøene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse.

3.2 Status for implementeringen av tiltak

I tabellen under presenteres de syv tiltakene som i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at fagskolene skal ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse.

Tabell 4: Status for tiltak knyttet til målsetningen om fagmiljøenes kompetanse

Nr.	Tiltak	Status
1	Regjeringen vil sikre et godt system for informasjon om fagskoleansattes kvalifikasjoner (32)	Det foreligger per i dag ikke verken rapporteringskrav eller noe nasjonalt register eller annet system som gir oppdatert informasjon om fagskoleansattes kvalifikasjoner. Fra Kunnskapsdepartementets side blir det vist til at fagskoleloven ikke har gitt hjemmel for å stille krav om rapportering om ansattes kvalifikasjoner, men at det er ønskelig å få på plass slik hjemmel.
2	Regjeringen vil kartlegge kompetansebehovet i fagskolen som grunnlag for å vurdere kompetansekravene til fagmiljø og undervisningspersonale (33)	I 2018 fikk OsloMet – storbyuniversitetet i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å kartlegge den faglige og pedagogiske kompetansen til fagskolelærerne. Undersøkelsen resulterte i rapporten <i>Kompetanse og kompetansebehov i fagskolene</i> ³⁴ , og omhandler blant annet yrkeserfaringen til fagskolelærerne, den faglige, pedagogiske og nettpedagogiske kompetansen til fagskolelærerne, og hvilke kompetansebehov de har. Kartleggingen viser at den formelle kompetansen til fagskolelærerne generelt er høyere enn minstekravene i fagskoletilsynsforskriften. Samtidig pekes det på forskjeller mellom offentlige og private fagskoler, og på for liten grad av formell

³⁴ Lyckander og Grande, 2018

		<p>nettpedagogisk utdanning. Det blir også vist til at det er mange fagskolelærere som deltar i ulike aktiviteter for å oppdatere kompetansen.</p> <p>I ny fagskoletilsynsforskrift, som trådte i kraft 1.8.2020, er krav til fagmiljø tilknyttet utdanningen noe skjerpet. Blant annet ved å fjerne muligheten for unntak fra minstekrav om utdanning på fagskolenivå, og å stille særskilte krav om at utdanningen har en faglig ansvarlig og en utdanningsfaglig ansvarlig i tillegg til generelle kompetansekrav til fagmiljøet. Det er imidlertid ikke stilt nasjonale kompetansekrav til undervisningspersonalet, ut over de generelle krav som er stilt til fagmiljøet som helhet. Det fremgår av fagskoleforskriften § 2-3 tredje ledd at fagskolen skal fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning. I tillegg er det i ny fagskoletilsynsforskrift tatt inn en bestemmelse om at fagskolene skal sikre at fagmiljøet får nødvendig kompetanseutvikling.</p> <p>I spørreundersøkelsen som er gjennomført i forbindelse med evalueringen ble rektorene bedt om å gi en vurdering av kompetansen til de ansatte ved fagskolen innenfor ulike områder. Svarene viser at alle rektorene vurderer ansattes fagkompetanse som enten <i>god</i> eller <i>svært god</i>. Flertallet av rektorene mener også at ansattes kompetanse i form av oppdatert yrkeserfaring, pedagogisk og didaktisk kompetanse, digital kompetanse og kompetanse i pedagogisk bruk av teknologi for undervisning og læring er enten <i>god</i> eller <i>svært god</i>. Innenfor alle disse områdene er det imidlertid stor variasjon i svarene, og på alle områdene er det noen rektorer som svarer at kompetansen er <i>noe mangelfull</i>. Når det gjelder digital kompetanse og pedagogisk bruk av teknologi for undervisning og læring, er det også enkelte rektorer som mener at ansattes kompetanse er <i>svært mangelfull</i>.</p>
3	Regjeringen vil sette i verk tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen hos fagskolelærere (34)	<p>Overnevnte kartlegging av kompetanse og kompetansebehov i fagskolene omfattet også det å foreslå et utdanningsopplegg i pedagogikk for fagskolelærere. Kunnskapsdepartementet ga i 2019 OsloMet – storbyuniversitetet i oppdrag å starte et studietilbud for å øke den pedagogiske kompetansen til fagskolelærerne. Dette skulle gjøres i samarbeid med NTNU. Første kull med studenter startet opp høsten 2019.</p> <p>OsloMet har per i dag to PPU-tilbud for fagskolen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Praktisk pedagogikk for fagskolen 1, som er et ettårig deltidsstudie som gir 15+15 studiepoeng.• Praktisk pedagogikk for fagskolen 2, som er et ettårig deltidsstudie som gir 30 studiepoeng (tilbys ikke i 2021 ifølge nettsiden til OsloMet). <p>I flere intervjuer som er gjennomført høsten 2020 peker ledelsen ved fagskoler på at det har vært positivt å få tilgang til et eget PPU-tilbud for fagskoler.</p>
4	Regjeringen vil foreslå å opprette en kvalitetspris for fagskoleutdanning (15)	<p>Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning ble delt ut for første gang i 2017 som et pilotprosjekt, og prisen ble da delt ut av NOKUT. I 2018 tok Diku over ansvaret for utdanningskvalitetsprisen og de har delt ut prisen siden. Formålet med utdanningskvalitetsprisen er å belønne fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk akkreditert fagskoleutdanning, og å stimulere institusjonene og fagmiljøene til systematisk arbeid med å videreutvikle kvalitetene på utdanningene sine.</p> <p>Prisen deles ut hvert år og er på én million kroner. Nominasjonen til kvalitetsprisen blir gjort av fagskolen, ved institusjonens styre. I årene 2018 og 2019 kunne fagskolestyrene bare nominere ett tiltak ved egen institusjon. Fra 2020 kan fagskolestyret nominere inntil fem tiltak ved egen institusjon. Det er etablert kriterier for tildeling av prisen, og vurderingen av de nominerte gjøres av en jury oppnevnt av Diku.</p> <p>Følgende fagskoler har vunnet prisen:</p> <p>2020 - Fagskolen Hordaland for «Eg e-lærer» 2019 - Fagskolen Oslo og Akershus for «digital samhandling»</p>

		<p>2018 - Fagskolen Innlandet for «robotisering av læringsarena»³⁵ 2017 - Fagskolen i Vestfold for «elektrotekniker»</p> <p>Antall nominerte prosjekter har variert mellom fire og ni nominasjoner. I intervju blir det presisert at prisen skal henge høyt, men at fire likevel er et for lavt tall. Det blir pekt på at Diku som ansvarlig for prisen har en jobb å gjøre fremover med å sikre enda bedre informasjon om prisen, og å sikre informasjon til rett tid.</p>
5	Regjeringen vil foreslå å tilrettelegge for å fremme bruk av teknologi for læring i fagskoleutdanningen (29)	<p>Bruk av digital teknologi for læring er et av de prioriterte satsingsområdene for utviklingsmidlene (se pkt. 6 under), og som det kan søkes støtte til. I Prop. 1 S (2020-2021) går det fram at midlene i 2019 blant annet ble tildelt til prosjekter som bidrar til bruk av teknologi for læring, og dette foreslås videreført som et av de prioriterte satsingsområdene for utviklingsmidlene også i 2021.</p> <p>Diku har per januar 2021 bestilt en kartlegging av nettpedagogisk kompetanse blant undervisere i høyere yrkesfaglig utdanning. En intensjon med denne monitoreringen opplyses å være å få et bedre kunnskapsgrunnlag når det gjelder den nettpedagogiske kompetansen, og dermed også kunne vurdere behov for og innretning av ytterligere tiltak på området.</p>
6	Regjeringen vil foreslå å opprette søkbare utviklingsmidler for kvalitetsheving av fagskoleutdanning (6)	<p>I 2017 lyste Kunnskapsdepartementet for første gang ut 35 mill. kroner til utvikling av fagskoleutdanningene. Dette var før behandlingen av fagskolemeldingen i Stortinget. Det har siden vært årlige utlysninger, og siden 2017 har det blitt bevilget midler til 158 prosjekter gjennom denne ordningen.</p> <p>I tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet til Diku for 2019³⁶ går det fram at Diku fra 2019 skal forvalte tilskuddsordningen for utviklingsmidler til fagskoler (kap. 240 post 61). Kunnskapsdepartementet har fastsatt retningslinjer for tilskudd til kvalitetsutvikling i høyere yrkesfaglig utdanning³⁷ og Diku lyser ut midlene i samsvar med retningslinjene og føringer gitt i det siste års budsjettproposisjon fra Kunnskapsdepartementet. I utlysningen for 2021 fremgår det at det lyses ut inntil 44,5 mill. kroner til kvalitetsutvikling i høyere yrkesfaglig utdanning. I tillegg ble det sammen med utviklingsmidlene lyst ut 10 mill. kroner til utstyr i høyere yrkesfaglig utdanning, som en midlertidig økning som følge av Utdanningsløftet 2020.</p>
7	Regjeringen vil prioritere fagskoler med fagområdegodkjenning ved tildeling av utviklingsmidler (14)	<p>Av regelverk for utviklingsmidler fremgår det at fagskoler med fagområdegodkjenning (fagområdeakkreditering) vil bli prioritert ved tildeling. Dette har vært en føring hele tiden siden opprettelsen av ordningen. Samtidig blir det i intervju kommentert at det frem til nå har vært relativt få fagskoler med fagområdeakkreditering, og at man derfor ikke har vært i en situasjon så langt der det har vært behov for å gjøre en aktiv prioritering basert på om fagskolene har fagområdeakkreditering eller ikke. Den senere tiden har imidlertid antall fagskoler med fagområdeakkreditering økt, slik at prioriteringskriteriet potensielt kan bli mer aktuelt fremover.</p>

3.3 Oppsummering og kommentarer til tiltakene

3.3.1 Samlet status for implementering av tiltakene

Som gjennomgangen over viser, er tiltakene knyttet til kompetanse i all hovedsak gjennomført. I tabellen under oppsummeres tiltakene under denne målsetningen i henhold til fargekodene som er benyttet for å indikere status for implementeringen.

³⁵ <https://diku.no/programmer/utdanningskvalitetsprisen-for-hoeyere-yrkesfaglig-utdanning#content-section-5>

³⁶ Kunnskapsdepartementet, 2018c

³⁷ Kunnskapsdepartementet, 2020d.

Tabell 5: Oppsummert status implementering. Fagmiljøenes kompetanse

Status implementering	Antall tiltak
Gjennomført	6
Under arbeid/delvis fulgt opp	0
Ikke fulgt opp	1

Et av tiltakene som er omtalt i dette kapittelet er vurdert som rødt, altså *ikke fulgt opp*. Dette er tiltak nr. 1, som dreier seg om å ha system for informasjon om fagskoleansattes kvalifikasjoner. Selv om det blir vist til at det arbeides med å få på plass nødvendig hjemmel for å kunne følge tiltaket videre opp, er det vurdert at dette ikke er tilstrekkelig for å kunne si at arbeidet med implementering av *selve tiltaket* er satt i gang. Øvrige tiltak i kapittelet er vurdert som grønne, altså *gjennomført*. Dette er tiltak der det er vurdert å foreligge dokumentasjon på at de spesifikke aktiviteter tiltakene henviser til, er gjennomført.

3.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene

Mange respondenten kommenterer at tiltakene knyttet til kartlegging av kompetansebehov og heving av den pedagogiske kompetansen i sektoren er viktige. Det fremheves at dette er gode tiltak for å heve utdanningskvaliteten i fagskolene generelt, og det blir særlig fremhevet av flere at de tidligere har savnet en pedagogisk utdanning som er særskilt tilpasset ansatte i fagskoler.

Når det gjelder øvrige tiltak relatert til kompetanse og kvalitetsutvikling, viser flere av fagskolene til at tiltaket med kvalitetspris for fagskoleutdanning kun i begrenset grad fungerer som stimulerende for å videreutvikle den faglige kvaliteten i tilbudet. Særlig peker noen av de mindre fagskolene på at både gjennomføring og nominasjon av tiltak til kvalitetsprisen oppleves som forholdsvis krevende, og at denne innsatsen ikke nødvendigvis svarer seg gitt beløpet på kvalitetsprisen. Andre fagskoler peker imidlertid på at kvalitetsprisen er et fint verktøy for å fremheve aktører i sektoren som jobber godt, og til å synliggjøre gode tilbud/tiltak som andre kan lære og la seg inspirere av.

Tilsvarende kommer det i intervjuene frem varierte synspunkter på tiltaket som omhandler søkbare utviklingsmidler. Mens noen fagskoler peker på at dette tiltaket fungerer godt som et insentiv for kvalitetsutvikling i fagskolene, peker andre på at utviklingsmidler ikke fungerer optimalt for å sikre langsiktig kvalitetsutvikling i sektoren. Det blir vist til at det å utforme prosjekter og søke om utviklingsmidler er ressurskrevende, og at det krever mye arbeid som potensielt ikke fører til noe. I tillegg blir det pekt på at det er krevende å drive med kvalitetsutvikling når finansieringen er uforutsigbar. Det vises til at selv om man skulle få tilslag på utviklingsmidler, er ikke fagskolen nødvendigvis sikret midler i fremtiden til videre drift av det prosjektet/utdanningstilbudet den har fått midler til å utvikle.

4 Fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker

4.1 Innledning

Tolv av tiltakene i fagskolemeldingen er knyttet til målsetningen om at fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker. I fagskolemeldingen pekes det på at kunnskapsgrunnlaget om fagskolesektoren tyder på at nærheten til arbeidslivet varierer, at fagskolenes evne til å tilpasse seg bedriftenes kompetansebehov varierer og at utdanningenes relevans for arbeidslivet varierer mellom ulike faggrupper. En betydelig andel av de tolv tiltakene handler om å sikre et bedre kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av sektoren, med både involvering av studenter og arbeidsliv, som grunnlag for å kunne tilby utdanninger som studentene ønsker og som det er behov for i arbeidslivet. Videre er det flere tiltak som er rettet mot å heve statusen og styrke kunnskapen om fagskoleutdanning, samt tiltak rettet mot å åpne for spesifikke opptakskrav som grunnlag for å heve kvaliteten på utdanningen. I meldingen vises det blant annet til at muligheten for å stille krav om relevant arbeidserfaring for opptak kan heve kvaliteten på utdanningen ved at studentene har et mer likeverdig faglig utgangspunkt.

4.2 Status for implementeringen av tiltak

I tabellen under presenteres status for implementeringen av de tolv tiltakene som i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at fagskolene skal tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker.

Tabell 6: Status for tiltak knyttet til målsetningen om utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker

Nr.	Tiltak	Status
1	Regjeringen vil foreslå å innføre studiebarometer for fagskoleutdanningene (16)	<p>Studiebarometer for fagskoleutdanningene ble første gang gjennomført som en pilot høsten 2017 i en noe forenklet utgave. Deretter var det første ordinære gjennomføring våren 2018 med påfølgende gjennomføringer i 2019 og 2020. NOKUT har ansvar for gjennomføringen av studiebarometeret.</p> <p>Ifølge nettportalen studiebarometeret.no inngikk studenter fra 67 fagskoler i populasjonen som fikk invitasjon til å besvare studiebarometeret i 2020.³⁸ I spørreundersøkelsen som er gjennomført i forbindelse med evalueringen, opplyser tilnærmet alle rektorene (92 prosent) at studenter ved fagskolen de siste årene har deltatt i studiebarometeret.³⁹ Også blant styrelederne svarer et flertall (65 prosent) at studentene har deltatt i studiebarometeret. Hele 35 prosent av styrelederne svarer imidlertid <i>vet ikke</i> på dette spørsmålet.⁴⁰ Dette kan etter vår vurdering indikere at styret i varierende grad er informert om og/eller involvert i drøfting av resultater fra studiebarometeret som del av fagskolens kvalitetsarbeid. Av respondentene som svarer at studenter ved fagskolen har svart på studiebarometeret, svarer et klart flertall på til sammen 73 prosent at studiebarometeret enten <i>i stor grad</i> eller <i>i svært stor grad</i> utgjør et nyttig verktøy i kvalitetsutviklingen ved fagskolen.⁴¹</p>

³⁸ Av DBH Fagskolestatistikk går det frem at 68 fagskoler har rapportert om utdanningstilbud vårsemesteret 2020.

³⁹ N=38. Åtte prosent av rektorene svarer *vet ikke* på spørsmål om hvorvidt studentene ved fagskolen deltok i det nasjonale studiebarometeret som ble gjennomført i 2018, 2019 og/eller 2020.

⁴⁰ N=26

⁴¹ Respondentene inkluderer her både rektorer og styreledere som har svart at studentene har deltatt i studiebarometeret. Samtidig ser vi at det er forskjell mellom svarene fra de to respondentgruppene. Blant styrelederne som har svart på dette spørsmålet mener 88 prosent at studiebarometeret er et nyttig verktøy i kvalitetsutviklingen, mens 69 prosent av rektorene mener det samme.

2	Regjeringen vil gjennomføre jevnlig kandidatundersøkelser blant alle som har fullført fagskoleutdanning (17)	<p>På oppdrag for Kunnskapsdepartementet gjennomførte NIFU i 2019 en kandidatundersøkelse til fagskoleutdannede som var ferdig med sin fagskoleutdanning i 2017/18. Resultatene fra undersøkelsen er presentert i NIFU-rapport 2020:12 <i>Fagskoleutdannedes karriereveier: Funn fra en undersøkelse av personer uteksaminert med fagskoleutdanning i 2017 og 2018</i>. I rapporten vises det blant annet til at «(...) det er viktig å ha forståelse for fagskolenes ulike rolle i ulike deler av arbeidslivet når man skal utvikle politikk for å oppnå [at fagskoleutdanningene blir mer synlige og ettertraktet i arbeidslivet]. Siden de ulike fagskoleutdanningene ikke fyller samme behov, hverken for studentene eller for arbeidslivet, vil det bety at politikktutforming må ta hensyn til dette.»⁴²</p> <p>Det fremgår av rapporten at dette var den fjerde kandidatundersøkelsen til fagskolestudenter, og at tidligere undersøkelser gjaldt fagskolekullene fra 2011, 2012 og 2015.</p> <p>I spørreundersøkelsen som er gjennomført i forbindelse med evalueringen svarer 74 prosent av rektorene og 73 prosent av styrelederne at fagskolene også selv gjennomfører jevnlig kandidatundersøkelser blant sine tidligere studenter.</p>
3	Regjeringen vil innhente ny kunnskap om fagskoleutdanningens relevans og kvalitet gjennom en arbeidsgiverundersøkelse (18)	<p>På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har NIFU gjennomført en kartlegging av arbeidsgivernes forventninger til kandidater fra høyere utdanning og fagskoleutdanning, og hvordan de vurderer utdanningenes kvalitet og relevans. Kartleggingen ble gjennomført som et treårig prosjekt som startet opp allerede ved årsskiftet 2015/2016, og det er i fagskolemeldingen vist til NIFUs oppdrag og en allerede gjennomført pilotundersøkelse. En sentral del av datainnsamlingen ble imidlertid gjennomført våren 2017 i form av en stor spørreundersøkelse, og sluttrapport forelå i mars 2019. Resultatene er presentert i NIFU-rapport 2019:3 <i>Utdanning for arbeidslivet. Arbeidsgivers forventninger til og erfaringer med nyutdannede fra universiteter, høyskoler og fagskoler</i>.</p> <p>I spørreundersøkelsen som er gjennomført i forbindelse med evalueringen, peker omtrent halvparten av rektorene og styrelederne som har besvart undersøkelsen på en positiv utvikling de siste årene når det gjelder fagskoleutdanningenes relevans for arbeidslivet.⁴³</p>
4	Regjeringen vil styrke kunnskap og informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester (19)	<p>Av tildelingsbrev til Kompetanse Norge for 2020 fremgår det at Kompetanse Norge innen 1. april 2020 skulle lage mer og bedre oppdatert redaksjonelt innhold på utdanning.no om fagskoleutdanning. Kompetanse Norges oppdrag for 2020 omfattet ifølge tildelingsbrevet også ansvar for utarbeidelse av en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste, samt utvikling av Nasjonalt kvalitetsrammeverk for karriereveiledning.</p> <p>I intervju opplyses det at innholdet på utdanning.no er oppdatert, slik at informasjon om fagskoleutdanning både har fått mer innhold og kommer tydeligere frem. Blant annet er det produsert nye artikler og filmer som et ledd i arbeidet med å sikre informasjon om fagskoleutdanning. Det er også gjennomført en rekke dybdeintervjuer med personer med fagskoleutdanning for å tydeliggjøre hva utdanningen kan brukes til. I tillegg er det gjennomført dybdeintervju for å kartlegge fagskolestudenters informasjonsbehov.</p> <p>I 2020 lanserte Kompetanse Norge også en digital karriereveiledningstjeneste som dels betjenes av ansatte i Kompetanse Norge og dels av ansatte i fylkeskommunene etter avtale. Karriereveiledning.no er lenket til via utdanning.no. Her kan man få tilgang til karriereveiledning enten via chat eller telefon.</p> <p>Arbeidet med utvikling av Nasjonalt kvalitetsrammeverk for karriereveiledning er et pågående arbeid, og er ikke direkte relatert til oppfølgingen av dette tiltaket.</p>

⁴² Skålholt m.fl., 2020

⁴³ Den enkelte respondent har uttalt seg om utdanningene ved fagskolen der vedkommende er enten rektor eller styreleder. N=64

		<p>Arbeidet vil likevel kunne få implikasjoner også for kunnskapen og informasjonen om fagskoleutdanning i karriereveiledningstjenester.</p> <p>I 2021 samarbeider Fagskolerådet med Kompetanse Norge om gjennomføringen av en stor informasjonskampanje, der utdanning.no skal benyttes som «landingsplattform». ⁴⁴ En egen nettside for kampanjen skal lanseres i løpet av vinteren 2021. Det pekes på at dette arbeidet er i startfasen, men har som mål å gjøre fagskoleutdanning bedre kjent blant ungdom.</p> <p>Svar fra rektorene og styrelederne i spørreundersøkelsen som er gjennomført i forbindelse med evalueringen, viser likevel en oppfatning blant mange av respondentene om at fagskoleutdanning <i>ikke</i> er tilstrekkelig synliggjort og informert om i ulike karriereveiledningstjenester. Til sammen 56 prosent av respondentene mener at fagskoleutdanning enten <i>i liten grad</i> eller <i>ikke i det hele tatt</i> er tilstrekkelig synliggjort i karriereveiledningstjenester. ⁴⁵</p>
5	Regjeringen vil foreslå å endre fagskoleloven § 1 slik at det kommer tydelig frem at fagskoleutdanning skal ligge på et nivå over videregående opplæring (20)	<p>I ny fagskolelov som trådte i kraft 1.7.2018 går det av § 4 første ledd frem at «Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning og ligger på nivå over videregående opplæring.»</p> <p>Per januar 2021 er forslag til endringer i fagskoleloven under behandling, under dette forslag om å endre ovenstående setning ved å bytte ut ordet «og» med ordet «som», slik at bestemmelsen lyder «(...) som ligger på nivå over (...)».</p>
6	Regjeringen vil sikre at Nasjonal vitnemåls- og karakterportal skal omfatte fagskoleutdanningen (38)	<p>I ny fagskolelov § 41 første ledd fremgår det at «Nasjonal vitnemåls- og karakterportal skal sikre sannferdig informasjon om vitnemål og karakterer og forhindre bruk av forfalskede vitnemål og karakterutskrift. Staten ved departementet eier portalen.»</p> <p>I statsbudsjettet for 2018, under post 241 kap 21 ble det bevilget 1,8 mill. kroner til Unit for å innlemme karakterene til fagskolestudentene i Nasjonal vitnemåls- og karakterportal. I Units årsrapport for 2019 blir det vist til at dataformatet som benyttes i Vitnemålsportalen er endret for å legge til rette for å inkludere fagskolerresultater. Samtidig blir det vist til at det ved årsskiftet 2019/2020 bare var to institusjoner som tilbyr fagskoleutdanning som var koblet til Vitnemålsportalen. Ved fagskolene er det behov for et studieadministrativt system for å kunne koble opp mot Vitnemålsportalen, noe mange fagskoler ifølge Units årsrapport mangler. Fagskolene selv må derfor gjøre et til dels omfattende arbeid for å muliggjøre oppkobling mot Vitnemålsportalen.</p> <p>I intervju bekreftes det at status er den samme i januar 2021. Majoriteten av fagskoler har ikke et studieadministrativt system med kilde system som er nødvendig for å kunne koble opp mot Vitnemålsportalen. Det pekes på at et alternativ kan være å opprette en sentral database for lagring av vitnemål fra fagskolene. Dette finnes i dag for videregående opplæring. ⁴⁶ Hvorvidt dette kan være en fremtidig løsning for fagskolene, er ikke avklart.</p>
7	Regjeringen vil gi NOKUT, i samarbeid med SIU, i oppdrag å organisere utvikling av Europass fagbeskrivelser for fagskoleutdanningene i samsvar med ny bestemmelse om Europass (39)	<p>I fagskolemeldingen er det vist til at utarbeidelse av fagbeskrivelser for fagskoleutdanningene av praktiske årsaker skulle avvendes til det var avklart om det i nye bestemmelser for Europass ville bli endringer i krav til disse beskrivelsene. Nye bestemmelser for Europass trådte i kraft i mai 2018, med oppdaterte krav og føringer for oppbygging av fagbeskrivelser.</p> <p>Per i dag er det ikke utarbeidet Europass fagbeskrivelser for fagskoleutdanningene. Verken NOKUT eller Diku har per januar 2021 fått dette oppdraget. I intervju</p>

⁴⁴ Kampanjen er initiert av Nasjonalt fagskoleråd.

⁴⁵ N=64

⁴⁶ Nasjonal vitnemålsdatabase.

		kommenteres det at det ikke synes å ha blitt prioritert, og at det også er noe usikkerhet knyttet til hvorvidt dette er et hensiktsmessig tiltak.
8	Regjeringen vil foreslå å åpne for at det kan stilles krav om autorisasjon som del av opptaksgrunnlaget for fagskoleutdanninger der dette er relevant (22)	<p>I ny fagskoleforskrift, som trådte i kraft 11.7.2019, fremgår det av § 7 (4) at styret selv kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen, herunder krav om autorisasjoner.</p> <p>I spørreundersøkelsen svarer ni av 37 rektorer som har svart på dette spørsmålet, at det for en eller flere av utdanningene som tilbys ved fagskolen er stilt krav om autorisasjon som del av opptaksgrunnlaget.</p>
9	Regjeringen vil foreslå å åpne for at det kan stilles krav om annen fullført fagskoleutdanning eller relevant arbeidserfaring i tillegg til kravet om fullført videregående opplæring for opptak til fagskoleutdanning (21)	<p>I ny fagskoleforskrift, som trådte i kraft 11.7.2019, fremgår det av § 7 (4) at styret selv kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen, herunder arbeidserfaringer. Videre går det frem av § 7 (5) at styret selv i tillegg kan stille opptakskrav om fullført og bestått fagskoleutdanning. Det er presisert at annen fagskoleutdanning kun kan settes som opptakskrav dersom de enkelte fagskoleutdanningene er selvstendige enheter som bygger på hverandre. Videre er det vist til at total varighet for utdanningene som bygger på hverandre normalt ikke kan overskride to år.</p> <p>I spørreundersøkelsen svarer fire av 36 rektorer som har svart på dette spørsmålet, at det for en eller flere av utdanningene som tilbys ved fagskolen er stilt krav om annen fullført fagskoleutdanning som del av opptaksgrunnlaget. 17 av 37 rektorer svarer at det er stilt krav om relevant arbeidserfaring som del av opptaksgrunnlaget for en eller flere av utdanningene som tilbys ved fagskolen.</p>
10	Regjeringen vil foreslå en unntaksbestemmelse i fagskoleloven for å åpne for fagskoleutdanning på tre år (30)	<p>Av ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018, fremgår følgende av § 4 andre ledd andre punktum: «Departementet kan, etter søknad fra styret for fagskolen, vedta at det kan gis fagskoleutdanning som i innhold og omfang tilsvarer tre års utdanning på fulltid. Departementet kan gi forskrift om krav til innhold og omfang for treårige fagskoleutdanninger.» Av forarbeidene til bestemmelsen fremgår det at dette er et unntak som skal tolkes snevert.</p> <p>Kunnskapsdepartementet har delegert til NOKUT å behandle søknader om treårig fagskoleutdanning.⁴⁷ NOKUT har per januar 2021 behandlet søknader fra to aktører om å opprette utdanningstilbud etter denne unntaksbestemmelsen. I begge tilfeller har det blitt innvilget rett til å søke om akkreditering av slikt utdanningstilbud,⁴⁸ men det har blitt gitt avslag på søknad om akkreditering. Et av avslagene er påklaget, og klagen er ikke avgjort per januar 2021. Ytterligere en aktør har forhørt seg om ordningen, men har per januar 2021 ikke søkt om opprettelse av utdanningstilbud etter unntaksbestemmelsen. I spørreundersøkelsen som er gjennomført, svarer syv rektorer at fagskolen enten har søkt om eller planlagt å søke om å kunne tilby fagskoleutdanning som i innhold og omfang tilsvarer mellom to og tre års utdanning på fulltid. I tillegg svarer 21 rektorer at dette per i dag ikke er gjort eller planlagt, men at det kan bli aktuelt i fremtiden (N=38).</p>
11	Regjeringen vil foreslå å endre fagskoleloven slik at den kan åpne for gradstildeling for fagskoleutdanning av ett års varighet eller mer, og vurderer fagskolekandidat som gradsbevis for fagskoleutdanning (40)	<p>I ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018, går det frem av § 18 at departementet i forskrift kan bestemme hvilke grader en fagskole kan gi. Videre går følgende frem av ny fagskoleforskrift § 41⁴⁹:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Gradsbetegnelse for fullført fagskoleutdanning av ett til halvannet års varighet (60–90 studiepoeng) skal være «Fagskolegrad».2. (2) Gradsbetegnelse for fullført fagskoleutdanning av to års varighet eller mer (minimum 120 studiepoeng) skal være «Høyere fagskolegrad».

⁴⁷ Kunnskapsdepartementet, 2019c.

⁴⁸ Den ene aktøren har søkt to ganger om opprettelse av samme studietilbud. Aktøren fikk først avslag, men fikk etter ny søknad innvilget rett til å søke akkreditering av tilbudet.

⁴⁹ Ny fagskoleforskrift trådte i kraft 11.7.2019.

	<p>Gradstildeling for fagskoleutdanning er drøftet i forarbeidene til ny fagskolelov (Prop.47 L (2017-2018)), hvor det fremgår at mange høringsinstanser hadde innspill til det opprinnelige forslaget som fulgte av tiltaket i fagskolemeldingen, og at mange var kritiske til forslaget. Nasjonalt fagskoleråd fikk i desember 2017 i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å nedsette en gruppe som skulle legge frem forslag til gradsbetegnelse. Basert på forslaget som ble lagt frem, ble det gjennomført en egen høring om forskriftsfesting av gradsbetegnelser for fagskoleutdanning. Gjeldende bestemmelse i forskriften er i samsvar med forslaget fra gruppen nedsatt av Nasjonalt fagskoleråd.</p>
12	<p>Regjeringen vil legge til rette for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning (5)</p> <p>I Prop. 1 S (2017-2018) fra Kunnskapsdepartementet vises det til at «god tilgang til fagskoleutdanning» er et av Kunnskapsdepartementets fire mål for fagskoleutdanning. I senere budsjettproposisjoner videreføres målet, dels med noe endret ordlyd.⁵⁰</p> <p>De siste årene har det også vært en jevn økning i samlet antall studenter ved fagskolene, fra 15690 studenter høsten 2017 til 22650 studenter høsten 2020.⁵¹</p> <p>I de siste årenes budsjettproposisjoner har det blitt foreslått midler til nye studieplasser. I statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt midler til 638 nye studieplasser i fagskolene, mens det i budsjettproposisjonen for 2021 vises til at det i 2020 til sammen ble tildelt midler til 1600 nye studieplasser i 2020. Det pekes på at dette er den største kapasitetsøkningen i høyere yrkesfaglig utdanning noen gang (jf. Prop. 1 S (2020-2021) fra Kunnskapsdepartementet). I budsjettforslaget for 2021 foreslås det å videreføre og trappe opp de 1600 nye studieplassene fra 2020, samt bevilge midler til rundt 500 nye studieplasser ved Industrifagskolen i 2021. Forslaget ble vedtatt i Stortingets budsjettvedtak av 14. desember 2020.</p> <p>Samtidig pekes det fra flere hold på at satsingen på nye studieplasser ikke har vært tilstrekkelig, og at det er behov for ytterligere satsing på økt antall studieplasser. Dette kommer blant annet frem i Utdannings- og forskningskomiteens innstilling i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2021, der det henvises til at et flertall i komiteen reagerer på at regjeringen ikke har fulgt opp stortingsvedtaket fra behandlingen av Kompetansereformen, når forslag til statsbudsjett for 2021 ble lagt frem.⁵² Regjeringens budsjettforslag betegnes av flertallet i komiteen som «svakt», og det blir henvist til at både arbeidslivet og fagskolene er forberedt på en vekst i antall studieplasser. Det henvises også til at flere av partiene på Stortinget i sine alternative budsjettet har fremmet forslag om å bevilge midler til 1000 nye fagskoleplasser i 2021. I intervjuer som er gjennomført i første fase av evalueringen gir en rekke aktører uttrykk for tilsvarende oppfatning om at det til tross for økningene i antall studieplasser ikke er gjort tilstrekkelig på dette området.</p> <p>Oppfølgingen av tiltaket er kategorisert som gult, da dette ikke er et avsluttet arbeid, men derimot en kontinuerlig prosess. Videre er det i fagskolemeldingen ikke fastsatt et spesifikt måltall, og det er dermed vanskelig å fastslå med sikkerhet at tiltaket er gjennomført i samsvar med intensjonen. Selv om det er tilrettelagt for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning, kommer det frem at det er uenighet når det gjelder hvorvidt dette er gjort i <i>tilstrekkelig</i> grad.</p>

⁵⁰ I Prop 1 S (2019-2020) fra Kunnskapsdepartementet fremgår det at et mål er at alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet.

⁵¹ Kilde: DBH Fagskolestatistikk

⁵² I anmodningsvedtak fra Stortinget i forbindelse med behandling av Kompetansereformen heter det: «Stortinget ber regjeringen opprette inntil 1 000 nye studieplasser innen høyere yrkesfaglig utdanning fra høsten 2020, i tillegg til at de 1 000 studieplassene som regjeringen varslet i Prop. 117 S (2019–2020), skal bli permanente, og at det videre utarbeides en forpliktende opptrappingsplan med 1 000 nye studieplasser årlig over fem år.» (Vedtak 700, 15.6.2020)

4.3 Oppsummering og kommentarer knyttet til tiltakene

4.3.1 Samlet status for implementering av tiltakene

Når det gjelder tiltakene som skal bidra til å oppnå målsetningen om at fagskolene tilbyr utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker, er de fleste tiltakene gjennomført. Imidlertid er det også noen tiltak som enten er under arbeid eller ikke fulgt opp. I tabellen under oppsummeres tiltakene under denne målsetningen i henhold til fargekodene som er benyttet for å indikere status for implementeringen.

Tabell 7: Oppsummert status implementering. Arbeidslivets behov og studentenes ønsker

Status implementering	Antall tiltak
Gjennomført	8
Under arbeid/delvis fulgt opp	2
Ikke fulgt opp	2

Når det gjelder tiltaket om inkludering av fagskoler i Nasjonal vitnemåls- og karakterportal, har vi valgt å klassifisere tiltaket som «ikke fulgt opp» (rødt) til tross for at det er gjort et arbeid for å tilrettelegge for iverksettingen. Vi vurderer likevel tiltaket som ikke iverksatt all den tid det kun er to av nærmere 60 fagskoler som i praksis er omfattet av Vitnemålsportalen. Heller ikke tiltaket som omhandler utarbeidelse av Europass fagbeskrivelser er fulgt opp per januar 2021. Begge de to tiltakene vi har valgt å klassifisere som gule, er tiltak som er under arbeid. Det er gjennomført flere aktiviteter for å styrke kunnskap og informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester. Siden det gjennomgående pekes på at det fremdeles er et betydelig forbedringspotensial på dette området, finner vi det likevel ikke riktig å betegne tiltaket som gjennomført, da det kunne indikert at det ikke var behov for ytterligere arbeid for å følge opp tiltaket. Tilsvarende gjelder for tiltaket som handler om å legge til rette for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning. Som omtalt over er dette et kontinuerlig arbeid uten fastsatte måltall, og det er uenighet mellom aktørene om hvorvidt det er gjort og gjøres tilstrekkelig for å følge opp tiltaket. Vi finner det derfor rett å kategorisere oppfølgingen av tiltaket som gult for å signalisere at dette er en prosess som ikke er ferdigstilt.

Tiltakene som er kategorisert som grønne, handler også i dette kapittelet om konkrete aktiviteter der det foreligger dokumentasjon på at tiltaket er gjennomført. Dette dreier seg om iverksetting av ulike undersøkelser, gjennomføring av kartlegginger og endringer i regelverk.

4.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene

Fra de som har blitt intervjuet i undersøkelsen kommer det frem flere betraktninger og vurderinger av tiltakene som er presentert over. Flere respondenter peker på at studiebarometer for fagskoleutdanningene er nyttig som et verktøy for å få bedre innsikt i hvordan studentene opplever og vurderer studietilbudet ved den enkelte fagskole. Flere peker samtidig på at dersom man skal få utbytte av disse undersøkelsene, er det viktig at spørsmålene som stilles ikke blir endret for mye fra gang til gang. Dersom spørsmålsstillingene varierer mye mellom hvert studiebarometer, blir det pekt på at resultatene kan være vanskelige å benytte til kvalitetsstyring og -utvikling over tid.

Videre pekes det gjennomgående på at det er et betydelig forbedringspotensial når det gjelder informasjon om fagskoleutdanning i offentlige karriereveiledningstjenester, herunder blant annet blant rådgivere i både ungdomsskole og videregående skole. Det blir trukket frem at tidligere og bedre informasjon til ungdom om muligheten til utdanning ved fagskoler, ville kunne hatt en betydelig positiv påvirkning på sektorens attraktivitet.

Flere aktører viser til at opprettelse av nye studieplasser er positivt som tiltak for å legge til rette for at flere skal kunne ta fagskoleutdanning, men at måten dette tiltaket har blitt implementert på har et tydelig forbedringspotensial. Det blir pekt på at finansieringen av nye studieplasser blir opplevd som uforutsigbar og at behovet for nye plasser er større enn det regjeringen og Stortinget har klart å innfri. Regjeringen varslet 1000 nye studieplasser i revidert nasjonalbudsjett for 2020, og det ble søkt om totalt 1738 nye studieplasser.⁵³ En av aktørene vi har intervjuet viser til at det var flere fagskoler som ikke søkte om nye studieplasser i 2020 når det ble åpnet for det, fordi det først var kommunisert at utvidelsen ikke var permanent, men en midlertidig utvidelse rettet mot håndtering av koronapandemien. Dette ville da innebære kun en midlertidig utvidelse av tilbudet, noe som pekes på som krevende for fagskolene, også med hensyn til rekruttering og midlertidige ansettelser. Noen av

⁵³ Kunnskapsdepartementet, 2020e

aktørene vi har intervjuet stiller også spørsmål ved om opprettelsen av studieplasser er tilstrekkelig tett koblet til behovene i arbeidslivet. Særlig pekes det i denne forbindelse på økningen av studieplasser som ble gjort i 2020 under koronapandemien, og hvorvidt man hadde god nok oversikt over arbeidslivets behov ved opprettelse av nye studieplasser. Enkelte stiller også spørsmål ved om dette blir tilstrekkelig ivare tatt når det er fylkeskommunene som fordeler plassene, og det henvises til ulik praksis mellom fylkeskommunene blant annet når det gjelder samarbeid med ulike aktører og system for å skaffe seg kunnskap om arbeidslivets behov. Det vises i denne sammenheng til at det på nasjonalt nivå er behov for å se fagskoletilbudet under ett og hva næringslivet har behov for. Mange av aktørene som er intervjuet peker også på for lav grunnfinansiering generelt i sektoren. Dette er nærmere omtalt i neste kapittel.

5 Fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring

5.1 Innledning

Regjeringen foreslår i fagskolemeldingen ti tiltak rettet mot målsetningen om at fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring. I meldingen vises det til utfordringer knyttet til organisering, styring og ledelse i fagskolene, og at disse utfordringene langt på vei er sammenfallende enten fagskolen er privat eller offentlig, om den har en klar regional tilhørighet eller et nasjonalt nedslagsfelt. Flere av tiltakene i meldingen omhandler sammensetning av fagskolenes styrever og tydeliggjøring av styrets myndighet og ansvar. Et av de sentrale tiltakene som er knyttet til målsetningen om god organisering mv., er også betegnelsen av utdanningen som høyere yrkesutdanning, med det formål å tydeliggjøre at fagskoleutdanning ligger på nivå over videregående opplæring.

I meldingen foreslås det videre tiltak rettet mot finansieringen av sektoren, med formål om å sikre en mer forutsigbar og oversiktlig finansiering av sektoren. Dette innebærer en samling av bevilgningene til fagskoler i en felles tilskuddsordning som forvaltes av fylkeskommunene.

5.2 Status for implementeringen av tiltak

I tabellen under presenteres de ti tiltakene som i fagskolemeldingen er relatert til målsetningen om at fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring.

Tabell 8: Status for tiltak knyttet til målsetningen om at fagskolene skal være godt organisert

Nr.	Tiltak	Status
1	Regjeringen vil foreslå en evaluering av de kvalitetshevende tiltakene i meldingen tidligst fem år etter at de er satt i gang. Evalueringen kan danne grunnlag for en videreutvikling av utdanningene og begrepsbruken i fagskolesektoren (1)	<p>Evaluering av fagskolemeldingen er igangsatt, og sluttrapport vil foreligge i desember 2022, altså drøyt fem år etter at fagskolemeldingen ble lagt frem for Stortinget for behandling. I forbindelse med Stortingets behandling av meldingen 2. mai 2017 ble det, i samsvar med Innstilling fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, gjort en justering av dette tiltaket. I stortingsvedtaket heter det at «Stortinget ber regjeringen foreta en midtveisevaluering av fagskolereformen etter 3 år og en full evaluering etter 5 år» (vedtak 643).</p> <p>Den pågående evalueringen ble startet opp i august 2020, og denne første delrapporten har funksjon som en midtveisevaluering gjennom å gjøre greie for status for implementeringen av tiltakene i fagskolemeldingen. Evalueringsoppdraget og dets ulike faser er nærmere beskrevet i denne rapportens kapittel 1.1.2.</p>
2	Regjeringen vil åpne for at fagskoleutdanning kan kalles for høyere yrkesutdanning (2)	<p>I ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018 går det frem av § 4 første ledd at «Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning (...)» Dette samsvarer med tittelen på loven som er <i>Lov om høyere yrkesfaglig utdanning</i>, med <i>fagskoleloven</i> som korttittel.</p> <p>I forbindelse med Stortingets behandling av fagskolemeldingen, fremgår det av innstillingen fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen at komiteen mener regjeringens forslag om å kalle fagskoleutdanning for høyere yrkesutdanning er noe upresist, og at komiteen heller går inn for «høyere yrkesfaglig utdanning» som benevnelse.</p>

3	Regjeringen vil innføre et dialogmøte om fagskoleutdanning som en møteplass mellom Kunnskapsdepartementet og regionene (7)	<p>Av sakspapirer til fagskolerådets møte 23.10.2019, sak D-61/19 <i>Dialogmøter med Kunnskapsdepartementet</i> fremgår det at Kunnskapsdepartementet planla å gjennomføre et første dialogmøte mellom departementet og fylkeskommunene⁵⁴ våren 2020.</p> <p>I saken er det vist til Stortingets vedtak i forbindelse med behandling av fagskolemeldingen, der det ble bedt om at fagskolestudentene og partene i arbeidslivet skulle inkluderes i dialogmøtene. Videre fremgår det at planlegging og gjennomføring av dialogmøtene i henhold til Prop. 1 S 2017-2018 skulle skje i nært samarbeid med Fagskolerådet, noe som så langt ikke har blitt fulgt opp som beskrevet.⁵⁵ Fra KDs side foreslås det å invitere fylkeskommune til dialogmøte med KD tidlig i juni 2020.</p> <p>I intervju opplyses det at møtet ble utsatt på grunn av Covid 19-pandemien. Nytt tidspunkt for møtet er per januar 2021 ikke fastsatt.</p>
4	Regjeringen vil foreslå å endre fagskoleloven med sikte på å tydeliggjøre at det er styret for fagskolen som har det øverste ansvaret for all virksomhet ved fagskolen (8)	<p>I ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018, er det gjort enkelte presiseringer av styrets ansvar. Av § 9 første ledd andre punktum går det frem at «Offentlige fagskoler og fagskoler organisert som studieforbund skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.»</p> <p>I forarbeidene til loven er det vist til at man for å unngå dobbeltregulering ikke har foreslått en generell formulering om at styret skal være øverste ansvarlige styringsorgan for fagskolen, da dette for private fagskoler organisert som aksjeselskap eller stiftelser allerede fremgår av annen aktuell lovregulering.</p> <p>I spørreundersøkelsen som ble gjennomført høsten 2020, svarer 92 prosent av både styrelederne og rektorene at de enten <i>i stor grad</i> eller <i>svært stor grad</i> opplever at styrets ansvar og rolle er tydelig.</p>
5	Regjeringen vil foreslå at det lovfestes at minst to styremedlemmer skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning (9)	<p>§ 10 i ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018, regulerer styrets sammensetning. Det fremgår at styret skal ha minst syv medlemmer, og at «[m]inst to medlemmer skal ha bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv.»</p> <p>I spørreundersøkelsen som ble gjennomført høsten 2020, ble styrelederne bedt om å svare på en del spørsmål om styrets sammensetning. Av svarene fremgår det at fem av 26 fagskolestyrer som er representert i undersøkelsen gjennom styreleders svar, ikke oppfyller lovens krav om antall styremedlemmer. Tre styreledere svarer at styret har fem faste medlemmer, mens to svarer at styret har seks faste medlemmer.⁵⁶ Alle styreledere som har besvart undersøkelsen opplyser at det er representanter fra relevant arbeidsliv i fagskolens styre. Tre styreledere opplyser imidlertid at relevant arbeids- eller næringsliv kun er representert med ett styremedlem.⁵⁷</p>
6	Regjeringen vil foreslå at det innføres stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre, og at styret skal ha minst sju medlemmer (10)	<p>I ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018, går det frem av § 10 at minst ett medlem skal være valgt av og blant de ansatte, og minst ett medlem skal være valgt av og blant studentene.⁵⁸</p> <p>I spørreundersøkelsen som ble gjennomført høsten 2020 svarer alle styreledere som har besvart undersøkelsen at det er minst én studentrepresentant i styret.</p>

⁵⁴ I tiltaket i fagskolemeldingen er det vist til «regionene». Regionsbegrepet er imidlertid ikke tatt i bruk slik det her var forutsatt, og det er i praksis fylkeskommunene som er målgruppe for disse møtene..

⁵⁵ I prp. S 1 (2017-2018) fra Kunnskapsdepartementet går det frem at departementet tok sikte på å holde dialogmøte med regionene og dagskolesektoren i løpet av 2018. Dette ble ikke gjennomført i henhold til intensjonen.

⁵⁶ Dette gjelder fagskoler med privat eierskap. I hovedsak dreier det seg om fagskoler med færre enn hundre studenter, men med ett unntak der det er opplyst at fagskolen har mer enn tusen studenter.

⁵⁷ Av disse tre fagskolene blir det opplyst at to har privat eierskap, mens den siste er opplyst å være fylkeskommunal.

⁵⁸ Det fremgår videre at dersom styret har mer enn ti medlemmer totalt, skal henholdsvis ansatte og studenter være representert med minst to styremedlemmer hver.

		Imidlertid opplyser én av styrelederne at det ikke er noen ansattrepresentant i fagskolens styre. ⁵⁹
7	Regjeringen vil foreslå at det lovfestes at styret for fagskolen kan tilsette rektor (11)	Av ny fagskolelov, som trådte i kraft 1.7.2018, fremgår det av § 12 første ledd at «En fagskole skal ha en rektor. Styret selv skal ansette rektoren. (...)» Tiltakets opprinnelige formulering om at styret <i>kan</i> tilsette rektor ble med andre ord noe endret. Endringen ser man allerede i høringsnotat til ny fagskolelov, som ble sendt på høring i juni 2017, der ordlyden tilnærmet samsvarer med endelig vedtatt lov ⁶⁰ . Presiseringen om at det er styret <i>selv</i> som skal ansette rektor, ble tatt inn i lovforslaget etter høringsinnspill.
8	Regjeringen vil foreta en gjennomgang av regelverket med sikte på å fjerne unødvendige administrative hindringer for at akkrediterte høyskoler og universiteter skal kunne søke om godkjenning for fagskoleutdanning (13)	Av Kirke-, utdannings- og forskningskomiteens innstilling til Stortinget i forbindelse med behandling av fagskolemeldingen (Innst. 254 S (2016–2017)) går det frem at «Med bakgrunn i dette støtter ikke flertallet at høyskoler og universiteter skal kunne drive fagskoleutdanning, med mindre dette organiseres gjennom forpliktende samarbeidsavtaler mellom en fagskole og et universitet eller en høyskole.» I intervju opplyses det at tiltaket ikke er videreført, med bakgrunn i komiteinnstillingen. Det var til dels sterk motstand mot tiltaket, og det vises til at det blant annet ble lagt vekt på at tiltaket stod i konflikt med målsetninger om å styrke fagskolesektoren.
9	Regjeringen vil samle bevilgningene til fagskoler i en felles tilskuddsordning til fylkeskommunene, og på sikt regionene (3)	Av Prop. 1 S (2017-2018) fra Kunnskapsdepartementet fremgår det at den nye tilskuddsordningen som Stortinget har vedtatt å innføre, skal samle tre finansieringskilder for fagskoleutdanning: <ul style="list-style-type: none">• Midler i rammetilskuddet til fylkeskommunene (over KMDs budsjett)• Tilskudd til helse- og sosialfaglige utdanninger (over HODs budsjett)• Tilskudd til 14 private fagskoler (over KDs budsjett) Det fremgår videre at fylkeskommunene skal ha forvaltningsansvaret for fagskoleutdanning, og derfor også bør ha ansvar for å forvalte og fordele tilskuddet til alle fagskoletilbudene i fylket. Fra 2018 fikk derfor fylkeskommunene et samlet tilskudd til fagskoleutdanning, utbetalt fra Kunnskapsdepartementet, som fylkeskommunene hadde ansvar for å fordele videre til private og offentlige fagskoler i eget fylke. Fra 2019 har Diku ifølge tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet hatt ansvar for å forvalte tilskuddsordningen for driftsmidler til fagskoler.
10	Regjeringen vil foreslå at tilskuddsordningen settes sammen av et grunntilskudd og et resultatbasert tilskudd, med åpen budsjetttramme for det resultatbaserte tilskuddet (4)	Av Prop. 1 S (2017-2018) fra Kunnskapsdepartementet fremgår det at den nye tilskuddsordningen (se punktet over) i samsvar med Stortingets vedtak inneholder både et grunntilskudd og et resultatbasert tilskudd. Grunntilskuddet var i 2018 en videreføring av tilskuddet til fylkeskommunene i 2017, med prisjustering. ⁶¹ Grunntilskuddet utgjorde i 2018 80 % av det samlede tilskuddet til fagskoleutdanning i 2017. Det resultatbaserte tilskuddet utgjorde i 2018 20 % av det samlede tilskuddet til fagskoleutdanning i 2017. Det fremgår at samlet antall fagskolepoeng avlagt ved fagskolene i hvert fylke skal utgjøre grunnlaget for beregningen, slik at tilskuddet gir incentiv til å arbeide for kvalitet og økt gjennomføring i utdanningene. Det resultatbaserte tilskuddet innebærer derfor også en omfordeling mellom fylkene, med virkning fra og med 2018. Videre bekreftes det i Prop. 1 S (2017-2018) at det resultatbaserte tilskuddet har åpen budsjetttramme.

⁵⁹ Det er også en styreleder som har valgt å ikke svare på disse spørsmålene.

⁶⁰ Ordlyden i høringsnotatet var «Fagskolen skal ha en rektor. Styret skal tilsette rektor ved fagskolen.»

⁶¹ Av Prop. 1 S (2017-2018) fremgår det at det av hensyn til forutsigbarhet og stabilitet ikke skal gjøres en omfordeling mellom fylkeskommunene i årene fremover heller når det gjelder grunntilskuddet.

Av prop. 1 S (2018-2019), prop. 1 S (2019-2020) og prop. 1 S (2020-2021) fra Kunnskapsdepartementet framgår det at ordningen er videreført i 2018, 2019, 2020 og 2021. I budsjettforslag for 2021 foreslår departementet å løyve omtrent 1. mrd. kroner på denne posten

Det fremgår videre at tilskuddordningen inkluderer 14 fagskoler som før 2014 fikk tilskudd over Kunnskapsdepartementets budsjett (tidligere kap. 276, post 72), og som i en overgangsperiode ble skjermet for å kunne tilpasse seg den nye tilskuddordningen. Disse fagskolene skiller seg ut fordi de er små og har et nasjonalt nedslagsfelt. Skjermingen til og med 2020 innebar at fylkeskommunene ikke kunne omprioritere grunntilskudd og resultatbasert tilskudd som var knytt til disse fagskolene. Fra og med 2021 var det planlagt at tilskudd til disse 14 fagskolene skulle inngå i det ordinære tilskuddet fylkeskommunene får til fagskoleutdanning (Prop. 1 S (2018-2019) fra Kunnskapsdepartementet). Imidlertid vedtok Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2020 å videreføre skjermingen også etter 2020 (jf. Innst. 12 S (2019–2020)).

5.3 Oppsummering og kommentarer knyttet til tiltakene

5.3.1 Samlet status for implementeringen av tiltakene

Også tiltak relatert til målet om at fagskolene skal være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring, er i all hovedsak gjennomført. I tabellen under oppsummeres tiltakene under denne målsetningen i henhold til fargekodene som er benyttet for å indikere status for implementeringen.

Tabell 9: Oppsummert status implementering. Organisering

Status implementering	Antall tiltak
Gjennomført	7
Under arbeid/delvis fulgt opp	1
Ikke fulgt opp	2

Selv om de fleste tiltakene er gjennomført, er det også to unntak der implementeringen er kategorisert som rød, altså *ikke fulgt opp*. I det ene tilfellet (som handler om å fjerne unødvendige administrative hindringer for at akkrediterte høyskoler og universiteter skal kunne søke om godkjenning for fagskoleutdanning) handler dette om at det i forbindelse med Stortingets behandling av fagskolemeldingen ble uttrykt at et flertall i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen ikke støttet tiltaket. Tiltaket ble med bakgrunn i dette ikke videreført i praksis. I det andre tilfellet (som handler om dialogmøte mellom Kunnskapsdepartementet og regionene), har tiltaket av uvisse årsaker ikke blitt fulgt opp før det ble planlagt å avholde et møte i 2020. Covid 19-pandemien førte imidlertid til at møtet ble avlyst. Siden det per januar 2021 ikke er lagt en ny plan for oppfølging av tiltaket, er det kategorisert som rødt, altså *ikke fulgt opp*.

Evalueringen som denne rapporten er en del av, er i oversikten over vurdert som gul, da dette er en pågående prosess. Øvrige tiltak som er omtalt i dette kapitlet er vurdert som grønne. Igjen handler dette om tiltak der det foreligger dokumentasjon på at tiltakene er gjennomført, enten gjennom endringer i regelverk eller opprettelse av ny finansieringsordning som beskrevet i tiltakene.

5.3.2 Øvrige kommentarer og betraktninger knyttet til tiltakene

I forbindelse med intervjuene som er gjennomført kommer det frem synspunkt og vurderinger knyttet til flere av tiltakene som er ment å bidra til god organisering, tydelig eierskap og god styring av fagskolene. Gjennomgående vises det til innføringen av betegnelsen *høyere yrkesfaglig utdanning* enten som det viktigste eller ett av de viktigste tiltakene i fagskolemeldingen. Mange peker på at dette har vært et svært viktig grep for å bidra til å øke fagskoleutdanningens status, for å tydeliggjøre utdanningens plassering i utdanningssystemet, og som en sentral forutsetning for den videre ønskede utviklingen i sektoren. Likevel blir det av mange vist til at den formelle betegnelsen er én ting, mens det å implementere dette i praksis – og i samfunnets forståelse av hva høyere yrkesfaglig utdanning er – er en langt mer (tid)krevende oppgave. Noen mener at begrepet *høyere yrkesfaglig*

utdanning og begrepet *fagskoleutdanning* fint kan benyttes parallelt, mens andre mener at man bør gå bort fra bruk av *fagskole* og *fagskoleutdanning* som betegnelser for å klare å innfri ambisjonene for sektoren.

Fra flere private fagskoler vises det til en betydelig skepsis når det gjelder tiltak for å samle bevilgningene til fagskoler i en felles tilskuddsordning til fylkeskommunene, som innebærer at den enkelte fylkeskommune har ansvar for å behandle tilskuddssøknader fra fagskoler i sitt fylke, og fordele statlig tilskudd mellom alle søkere. Skepsisen knytter seg særlig til om fagskoler som opererer nasjonalt vil kunne oppleve utfordringer med å oppnå finansiering dersom alle bevilgninger skal gis av fylkeskommunene, og om bestemte fagretninger (som for eksempel kunstfag) vil slite med å nå opp i konkurranse med andre fag dersom det skal være opp til den enkelte fylkeskommune å vurdere hva det er behov for å tildele midler til. Videre peker enkelte på en bekymring for om private fagskoler vil få tilskudd på lik linje med fylkeskommunenes egne fagskoler. Enkelte private aktører viser imidlertid til at de har blitt positivt overrasket, og at ordningen så langt fungerer bedre enn forventet.

I undersøkelsen kommer det også frem variasjon i synspunkter på hvordan arbeids- og næringslivet bør være representert i styret i fagskolene. Mens noen aktører vektlegger det som viktig at lokalt arbeids- og næringsliv (i form av representanter fra store og/eller viktige arbeidsgivere lokalt eller regionalt) er representert i styret, mener andre at det er partene i arbeidslivet som bør være representert i styret (det blir primært vist til LO, NHO og KS som viktig aktører i så måte). Det blir fremholdt at representasjon fra partene i arbeidslivet i større grad gjør at fagskolestyrene klarer å se studietilbudenes relevans ut fra flere ulike bransjers behov (og ikke bare enkeltstående virksomheters behov). Fagskoler som har representasjon fra lokalt arbeids- og næringsliv i sine styrever, mener imidlertid at dette er en bedre løsning fordi det gir en økt nærhet til arbeidslivet. Det pekes også på at det er store forskjeller mellom for eksempel en stor, fylkeskommunal fagskole og en liten kunstfagskole, og at det basert på dette vil være ulikt hva som er hensiktsmessig når det gjelder representasjon fra lokalt arbeids- og næringsliv. Samtidig merker vi oss at det også på tvers av de fylkeskommunale fagskolene er ulikt hvordan arbeids- og næringslivet er representert, og hvilken form for representasjon som vurderes som hensiktsmessig.

Flere fagskoler peker på at tydeliggjøringen av styrets ansvar har bidratt til å styrke fagskolene positivt, gjennom profesjonalisering av styrene. Særlig blir dette fremhevet fra mindre, private fagskoler. Samtidig viser undersøkelsene som er gjennomført at det at tiltak er implementert i form av endringer i regelverk, ikke nødvendigvis betyr at de ønskede endringene i praksis er realisert. Svar fra spørreundersøkelsen indikerer at flere fagskoler ikke oppfyller lovkrav til antall styremedlemmer og styrets sammensetning.

Mange av aktørene som er intervjuet peker også på at selv om utviklingen i sektoren er positiv, så er det en del viktige utfordringer som gjenstår. Finansiering av fagskolene pekes av mange på som en sentral utfordring. Det blir vist til at ambisjonene om at flere skal kunne ta høyere yrkesfaglig utdanning, og at fagskole skal være et attraktivt utdanningsvalg, til nå ikke har blitt fulgt opp gjennom tilstrekkelig økning i statlige midler. Særlig henvises det til det som oppleves å være en generell underfinansiering av sektoren, noe som hindrer det ønskede kvalitets- og utviklingsarbeidet. Finansieringssystemet for fagskoler vil bli ytterligere gjennomgått i den andre delrapporten fra denne evalueringen, herunder både *om* og *hvordan* finansieringssystemet virker for ulike aktører og som et bidrag til økt kvalitet og attraktivitet i sektoren.

6 Oppsummering og konklusjon

Våren 2021 vil det være fire år siden fagskolemeldingen ble behandlet i Stortinget. De foregående kapitlene viser at svært mange av de 48 tiltakene som ble fremmet gjennom meldingen er gjennomført, og at det de siste årene blant annet har blitt gjort betydelige endringer i regelverket som regulerer sektoren. Det er likevel variasjon i hvor langt man har kommet med implementeringen av tiltakene, og arbeidet med overgangsordninger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning trekkes frem som et av områdene der det gjenstår en god del arbeid. I enkelte tilfeller har det også vist seg at forutsetningene for implementering av tiltak i fagskolemeldingen ikke har vært på plass, dette gjelder særlig tiltaket om innlemming av fagskoleutdanningene i Nasjonal vitnemåls- og karakterportal. I tillegg fremgår det at ett tiltak ikke ble videreført etter stortingsbehandlingen av fagskolemeldingen, slik at det i realiteten gjenstår 47 tiltak til oppfølging. Bakgrunnen for klassifisering av de enkelte tiltakene som henholdsvis grønne, gule eller røde med tanke på status for implementering, fremgår av de foregående kapitlene i rapporten. I tabellen under gis en samlet oppsummering av status for implementeringen for samtlige tiltak. Totalt er 33 tiltak kategorisert som grønne, åtte tiltak er kategorisert som gule og seks tiltak er kategorisert som røde.

Tabell 10: Oppsummering av status for implementering av tiltakene i fagskolemeldingen

Status for implementering	Målsetning om studentenes engasjement mv.	Målsetning om fagmiljøenes kompetanse	Målsetning om samsvar med arbeidslivets behov mv.	Målsetning om fagskolens organisering	SUM
Gjennomført	12	6	8	7	33
Under arbeid/delvis gjennomført	6	0	2	1	9
Ikke fulgt opp	1	1	2	2	6

Som omtalt innledningsvis i denne rapporten, er det viktig å presisere at *målene* med tiltakene ikke nødvendigvis er oppnådd selv om *aktiviteter* som fremgår av tiltakene er gjennomført. Gjennomføringen av aktivitetene, for eksempel i form av endringer i regelverk eller gjennomføring av undersøkelser for å styrke kunnskapsgrunnlaget, kan likevel være et viktig steg på veien og viktige forutsetninger for den videre utviklingen. Dette er også gjennomgående oppfatningen til aktører som er intervjuet i første fase av evalueringen. Det blir generelt vist til en positiv utvikling i sektoren, og til at fagskolemeldingen og tiltakene som følger av denne har vært viktige bidrag til denne utviklingen. Særlig vises det til tiltakene om å betegne fagskoleutdanning som høyere yrkesfaglig utdanning, og å innføre studiepoeng som benevnelse for normert studietid og læringsutbytte, som to svært viktige tiltak. Mange peker på at nettopp disse to endringene i regelverket er en forutsetning for å kunne jobbe videre for å øke statusen til den høyere yrkesfaglige utdanningen, og for å øke attraktiviteten slik at flere ønsker å ta denne typen utdanning.

Mange viser også til at oppmerksomheten som de siste årene er viet høyere yrkesfaglig utdanning, og som har kommet til uttrykk blant annet gjennom fagskolemeldingen, i seg selv er en viktig drivkraft i utviklingsarbeidet. Samtidig er det mange som også peker på betydelige hindringer når det gjelder det videre arbeidet for å oppnå ambisjonene som er nedfelt i fagskolemeldingen. Særlig trekkes finansieringen frem som en kritisk faktor. Mange aktører viser til en generell underfinansiering av sektoren, og at de statlige driftsmidlene ikke bidrar til å støtte opp under ambisjonene og utviklingsarbeidet som er nødvendig for å nå målene for sektoren. Mange trekker også frem at nasjonale myndigheter er for tilbakeholdne når det gjelder opprettelse av nye studieplasser, og viser til at potensialet for vekst er betydelig større enn det den statlige finansieringen så langt har tilrettelagt for. Dette er forhold som vil undersøkes nærmere i neste delrapport i evalueringen av fagskolemeldingen, som spesifikt skal omhandle finansieringssystemet.

Som nevnt over har arbeidet med tiltak som omhandler overganger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning i varierende grad kommet i gang, og dette er også et område mange peker på som et område med stort forbedringspotensial. Selv om en viktig målsetning er å synliggjøre høyere yrkesfaglig

utdanning som et fullgodt alternativ til den mer akademisk rettede utdanningen man får ved universiteter og høyskoler, er det mange som peker på viktigheten av at fagskoleutdanningen ikke fremstår som en «blindvei». I så fall vil det kunne redusere attraktiviteten overfor studenter som en gang i fremtiden kan tenke seg å bygge videre på fagskoleutdanningen. Da må det ifølge de intervjuede – og som også er poengtert i fagskolemeldingen – være tydelige muligheter for overganger til annen høyere utdanning. Mange viser til at endringen fra fagskolepoeng til studiepoeng i høyere yrkesfaglig utdanning, og innføring av betegnelsen *høyere yrkesfaglig utdanning* i seg selv, er viktige steg på veien også når det gjelder muligheten til å få på plass gode overgangsordninger, men at det til dels oppleves å være motstand i universitets- og høyskolesektoren som hindrer det videre arbeidet på dette området.

Når det gjelder tiltakene rettet mot utvikling og heving av kompetansen ved fagskolene, og kvalitets- og utviklingsarbeidet mer generelt, oppleves disse i all hovedsak som positive, selv om det er noe ulike oppfatninger om både kvalitetsprisen og de søkbare utviklingsmidlene. Også tiltakene rettet mot bedre organisering og styring av sektoren oppleves i stor grad som hensiktsmessige, men vi registrerer at sektoren er delt i oppfatningen om hvordan arbeids- og næringslivet bør være representert i styrene. Her er det ulike synspunkt både basert på eierforhold og hvilke studietilbud fagskolene tilbyr, og på tvers av fagskoler med samme eierforhold og lignende studietilbud. Også fylkeskommunen sin rolle i forvaltningen av driftstilskudd er omdiskutert i sektoren, og da særlig blant de private aktørene.

Selv om ikke alle tiltakene er gjennomført per januar 2021, og det pekes på en del utfordringer og hindringer for måloppnåelse, synes det basert på de undersøkelser som er gjort i første fase av evalueringen åpenbart at fagskolesektoren er en sektor i stor endring, og som de siste årene har hatt en utvikling i positiv retning med tanke på ambisjonene og målsetningene som er fremmet gjennom fagskolemeldingen. I tillegg til tiltakene som fremgår av fagskolemeldingen pågår det også andre, parallelle prosesser som påvirker utviklingen i sektoren. Blant annet har forslag til flere endringer i fagskoleloven nylig vært på høring. Hvordan andre parallelle prosesser, og samfunnsutviklingen for øvrig, påvirker måloppnåelsen, vil være tema i evalueringens sluttrapport. Der vil vi igjen rette oppmerksomhet mot samtlige tiltak i meldingen, og i hvilken grad og hvordan de har bidratt til å nå målsetningene for sektoren.

Referanser

Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (UNIT) (2020a): *Søknning om opptak til høyere yrkesfaglig utdanning ved fagskoler gjennom Samordna opptak*. Faktanotat. April 2020

Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (UNIT) (2020b): *Årsrapport 2019-2020*. Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning

Forskrift om akkreditering av og tilsyn med høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoletilsynsforskriften). FOR-2020-04-23-853. Kunnskapsdepartementet.

Forskrift om opptak til høgare utdanning. FOR-2017-01-06-13. Kunnskapsdepartementet

Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften). FOR-2019-07-11-1005. Kunnskapsdepartementet.

Forskrift om endring i forskrift om opptak til høgare utdanning, FOR-2018-01-30-137. Kunnskapsdepartementet.

Forskrift om utdanningsstøtte. FOR-2020-04-15-798. Kunnskapsdepartementet

Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2019–2020. FOR-2019-03-15-254. Kunnskapsdepartementet

Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2018–2019. FOR-2018-02-13-209. Kunnskapsdepartementet

Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2017–2018. FOR-2017-03-10-309. Kunnskapsdepartementet

Høst, Håkon, Siv-Elisabeth Skjelbred og Trude Røsdal (2018): *Hvordan er gjennomføringen i fagskoleutdanningene? En undersøkelse av særtrekk ved helsefag, kreative fag og tekniske fag*. NIFU-rapport 2018:21

Innst. 254 S (2016–2017) *Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning*

Innst. 289 L (2017–2018) *Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Lov om fagskoleutdanning (fagskoleloven)*

Innst. 12 S (2019–2020). *Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)*

Kompetanse Norge (2020a): *Fritak i høyere yrkesfaglig utdanning på grunnlag av realkompetanse*. Veileder.

Kompetanse Norge (2020 b): *Opptak til høyere yrkesfaglig utdanning på bakgrunn av realkompetanse*. Veileder.

Kunnskapsdepartementet (2021): *Tildelingsbrev til Kompetanse Norge for 2021*.

Kunnskapsdepartementet (2020a): *Tildelingsbrev til Kompetanse Norge for 2020*.

Kunnskapsdepartementet (2020b): *Forslag til endringer i lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) og forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften)*. Høringsnotat. Dato: 26. august 2020

Kunnskapsdepartementet (2020c): *Statsbudsjettet for 2021 – Tildelingsbrev for Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku)*. Dato: 18. desember 2020

Kunnskapsdepartementet (2020d): *Retningslinjer for tilskudd til kvalitetsutvikling i høyere yrkesfaglig utdanning*. I kraft fra 7. oktober 2020

Kunnskapsdepartementet (2020e): *Fagskoler over hele landet har søkt om 1738 nye studieplasser til høsten*. Pressemelding. Dato: 02.06.2020

Kunnskapsdepartementet (2019a): *Statsbudsjettet for 2020 – Tildelingsbrev for Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku)*. Dato: 18. desember 2019

Kunnskapsdepartementet (2019b): *Statsbudsjettet for 2020 – Tildelingsbrev til Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)*. Dato: 17. desember 2019

Kunnskapsdepartementet (2019c): *Behandling av søknader om treårig fagskoleutdanning til NOKUT. Brev/delegering av oppgaver*. Dato: 23. september 2019.

Kunnskapsdepartementet (2018a): *Bekreftelse - studiepoeng og fagskolepoeng*. Brev. Dato: 06.06.2018

Kunnskapsdepartementet (2018b): *F-2018-4. Forskrift om godskriving og fritak av høyere utdanning – merknader til bestemmelsene*. Rundskriv fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet (2018c): *Statsbudsjettet for 2019 – tildelingsbrev for Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku)*. Dato: 19. desember 2018.

Kunnskapsdepartementet (2018d): *Høringsnotat om forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning*. Notat.

Kunnskapsdepartementet (2016): *Høring Forslag til forskrift om tildeling av utdanningsstøtte 2017-2018*. Dato: 6.10.2016.

Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven). LOV-2018-06-08-28. Kunnskapsdepartementet.

Lov om studentsamskipnader (studentsamskipnadsloven). LOV-2007-12-14-116. Kunnskapsdepartementet.

Lyckander, Rønnaug H. og Sidsel Øiestad Grande (2018): *Kompetanse og kompetansebehov i fagskolene*. OsloMet Rapport 2018 nr. 7.

Meld. St. 9 (2016–2017) *Fagfolk for fremtiden — Fagskoleutdanning*. Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 2. desember 2016, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Solberg).

Prop. 1 S (2020–2021) FOR BUDSJETTÅRET 2021. Utgiftskapittel: 200–292 og 2410 Inntektskapittel: 3200–3292, 5310 og 5617. Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 21. september 2020, godkjend i statsråd same dagen. (Regjeringa Solberg).

Prop. 1 S (2019–2020). FOR BUDSJETTÅRET 2020. Utgiftskapittel: 200–292 og 2410 Inntektskapittel: 3200–3292, 5310 og 5617. Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 20. september 2019, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringa Solberg).

Prop. 1 S (2018–2019). FOR BUDSJETTÅRET 2019. Utgiftskapittel: 200–292 og 2410 Inntektskapittel: 3200–3292, 5310 og 5617. Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 21. september 2018, godkjend i statsråd same dagen. (Regjeringa Solberg).

Prop. 1 S (2017–2018). FOR BUDSJETTÅRET 2018. Utgiftskapittel: 200–288 og 2410 Inntektskapittel: 3200–3288, 5310 og 5617. Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 22. september 2017, godkjend i statsråd same dagen. (Regjeringa Solberg).

Prop. 47 L (2017–2018). Lov om fagskoleutdanning (fagskoleloven). Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 16. mars 2018, godkjent i statsråd samme dag.

Skålholt, Asgeir, Aleksander Å. Madsen og Siv-Elisabeth Skjelbred (2020): *Fagskoleutdannedes karriereveier. Funn fra en undersøkelse av personer uteksaminert med fagskoleutdanning i 2017 og 2018*. NIFU-rapport 2020:12.

Støren, Liv Anne, Rune Borgan Reiling, Siv-Elisabeth Skjelbred, Marte Eline Ulvestad, Tone Cecilie Carlsten og Dorothy Sutherland Olsen (2019): *Utdanning for arbeidslivet. Arbeidsgivers forventninger til og erfaringer med nyutdannede fra universiteter, høyskoler og fagskoler*. NIFU-rapport 2019:3.

Universell (2020): *Dysleksi i fagskolen – en veileder til individuell tilrettelegging*. Veileder. Publisert 29. mai 2020.

Universell (2019): *Inkludering og tilrettelegging i fagskolen*. Universellrapport 1:2019.

Nettsider:

www.stortinget.no

www.diku.no

www.universell.no

www.nokut.no

www.kompetansenorge.no

www.utdanning.no

www.samordnaopptak.no

www.uhr.no

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's 330,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

© 2021 Deloitte AS